

**Zwezi-Kərisə suywáńú sagı tə,
Marəkə
nə púpúnı
Marəkə sagı tə yuu wa sugv**

Lìu tə, v nə púpúnı sagı kv tə

Marəkə nə púpúnı kv m̀ Zwezi suywáńú tə. Marəkə yà tà Zwezi karbiu, v yi v dí yáá v tun də *tuntunu Polə. U dãn yin də Piyerə də Yu tutuŋı tə wa. Mə tə vələ tə wa nə, v nı Zwezi tutunan tə, də v yìèn tə mɛ, v nə fwa tə yoo Piyerə con. Kv kwa nə, v púpúnı tə tə, v nə nı.

Lìa tə nə, Marəkə nə púpúnı

Marəkə púpúnı v sagı tə v pa lìa tə nə, ba nə tà *Zwifə-ba, ba nə tələ *Yızərayelə luv nii wa.

Sagı tə wa sugv

Marəkə bırı ba də, Zwezi nə yi *Kərisə tə, Yu nə tun, *Zwifə-ba dwıı tə yà nə dãnı. U m̀ Kərisə təntə yi Yu-Biu tə, v nə swə zənzən. Yìèn tə, Marəkə nə zən v swə, kv yi Zwezi tutunan tə yoo, də v mu yìèn də v nii s̀ràn tə. U tutunan tə bırı də, v cígá yi Yu nə tı.

Zwan-Batisə kàrà tə yoo

(Matıə 3.1-12; Likə 3.1-18)

¹ Kv yi máńá tə, Yu-Biu Zwezi-*Kərisə suywáńú tə nə twı. ² Yu nii *s̀s̀ǹǹ *Ezayi sagı tə wa, Yu sẁn Zwezi yoo:

«Ywàń, à tun à tuntunu n yáá nə, sə v kwen cwəŋə v pa mú. ³ Ku yi bæe nə bubwi kasɔɔ lanworu wa, v wú: «Á kwìán *Yuu-Tiu cwəŋə tə, sə á ce v cwəminɪ tə, sə tə ya mənə mənə.»»

⁴ Ku mù tuntunu təntə yi *Zwan-Batisə. Nətu nə v nan kasɔɔ tə wa, v swìn Yui yoo v biri là nə, v wú: «Á vəvərə á kwa á ma sá á cuna. Á pian, ba lə aba níá wa, ku twá də Yui yiri. Yá Yui dǎń wá kwen á cuna tə, v li á mù də wá pwərə wa». ⁵ Zwide nagwanaa là me də Zwerizalemə tiv là twi v con. Ba dǎń swìn ba cuna ba biri Zwan, yá v ga ziga lá v li ba Zwurəden muna tə wa, ku twá də Yui yiri. ⁶ Zwan yá zva nyuguma kuran gǎnù, v ga vwa tǎnù voru v tǎŋá* nə. U yá dǎ jərən də turan. ⁷ U dǎń kǎrì Yui yoo v biri là tə nə, v wú: «Liù don, v diàn nə dáá tə doni nə, v pú à kwa v bà. À jun mùrì, sə à tv à nadwana nii nə, sə à kuru† v natura. ⁸ À mù ləgə aba níá wa, ku twá də Yui yiri, yá v mù wá pa, Yui-*Sinju tə sú aba».

*Zwan-Batisə ləgə Zwezi níá wa
(Matie 3.13-17; Likə 3.21-22)*

⁹ Zwezi dǎń nan *Nazaretə tiv wa, Galile nagwanaa wa, v bà *Zwan con. Zwan ləgə wá Zwurəden muna tə wa. ¹⁰ Mǎŋá tə, Zwezi nə

---

* **1:6** 1.6 Mə nətu nə, Yui nii sùsùná tə yá zwi tanan ganan, də ba vwə tanan vwərən ba tǎŋá nə. † **1:7** 1.7 *Zwifə-ba con, ba yáá pa yonju, nə à yəé liù tə, ba nə ba wá dun pin, sin liù nəe, sə ku biri də, ba sɛe wá, ndə ba vee nə ba diè wa, nə à yəé, sə ku biri də, v yi dun tíú.

naŋa níá tə wa, ʋ nɪ lanworu də kʋ súrí, yá Yɪ-
*Siŋu tə cúé ʋ yuu wa ndə gunpwənə nə. ¹¹ Kori
dàñ ga nan Yɪ sàñ nə, kʋ wó: «N yɪ à biswənə
tə, ʋ nə poli à pùé».

Sɪtana dédén Zwezi
(*Matíə 4.1-11; Likə 4.1-13*)

¹² Kʋ kwa nə, Yɪ-*Siŋu tə yigu Zwezi, kʋ pa ʋ
va kasɔɔ lanworu wa. ¹³ ʋ yɪ kasɔɔ tə wa dɪan
sapwilə. Kʋ bwálí tə nə, *Sɪtana dédén, sə ʋ yigu
wá, ʋ pa ʋ tɔn yokʋkwɪɔn. Zwezi də ganana yà
nə wulə duən nə. *Malíkə dàñ yà ga tɔŋa tə pɪn
wá.

Zwezi wulə Galile nagwanaa wa
(*Matíə 4.12-17; Likə 4.14-15*)

¹⁴ Kʋ kwa nə, ba nə ken Zwan bàñ diè wa,
Zwezi vəli Galile nagwanaa. ʋ swìn ʋ kàrì Yɪ
suywáŋú tə lá, ¹⁵ ʋ ga swìn, ʋ wó: «Mánjá tə, Yɪ
nə lɪ ʋ tún, tə yí. Yá mánjá bwələ, sə Yɪ dé ʋ pàrì
tə là mama yuu wa. Kʋ mù nə pɪn, á vəvərə á
kwa, á ma sá á cɔna, á ga sèe Yɪ suywáŋú tə».

Zwezi bon fəlijana banɪa
(*Matíə 4.18-22; Likə 5.1-3, 10-11; Zwan 1.35-43*)

¹⁶ Zwezi nə wulə Galile mɔnaa tə nii nə ʋ vəli,
ʋ nɪ Simon də ʋ nubiu Andəre, ba nə yɪ fəlijana.
Ba dàñ yà wulə ba dɪlɪ ba fələ gəgəlù mɔnaa tə
wa, ba ma janɪ fələ. ¹⁷ Zwezi ma swìn ba con, ʋ
wó: «Á biàn à mù con, à dàñ wá pa, á pà à là,
sə ba twá à mù Zwezi nə». ¹⁸ Lala də ba dɔgu
ba fələ gəgəlèn tə lá, ba ga twá ʋ nə. ¹⁹ ʋ nə
kèen ʋ va yáá mancɪn də ʋ na Zwakə də ʋ nubiu

Zwan, ba nə yɪ Zebede bɪa. Ba yà wulə ba nía yuu bori wa, ba kwɛn ba fələ gəgələn. ²⁰ Lala də Zwezi bon Zwakə də Zwan. Ba nan ba yá ba nyɪna Zebede də ʋ tütònà tə nía yuu bori tə wa, ba ga twá Zwezi nə.

*Zwezi dɪŋi zini ʋ li bæε don yuu wa
(Likə 4.31-37)*

²¹ Zwezi də ʋ karbɪa tə yí Kapɛrənayimə tɪʋ. *Zwifə-ba *sié dɪn nə, Zwezi zɪa Zwifə-ba *jéré diè wa, ʋ ga wulə ʋ kàrì. ²² Lìà tə cɔga wá, ʋ kàrà tə gwárí ba zənzən. ʋ yɪ ʋ kàrì ba də diàn, Yɪ nə ken ʋ jɪn wa. Kɪ mù nə pɪn, ʋ nə ba yɪ ndə Yɪ nii *yənu tiàn tə nə.

²³ Kɪ máŋá tə wa, bæε don, *zini yà nə jə, zɪa Zwifə-ba jéré diè tə wa. Zini tə bubwí, kɪ wú: ²⁴ «Bèèèe nə n pià fwa nə yɪra, *Nazaretə Zwezi? N yɪ n twi, sə n cùgù nəba. À yèé mú. N ya liù, ʋ nə li ʋ tún Yɪ cɪci yɪri». ²⁵ Zwezi dàń caga zini tə nii nə, ʋ wú: «Pú n nii, n ga nan n yá bæε tə!» ²⁶ Zini tə vuvugu bæε tə, kɪ ga nan də kɪ mà nii. ²⁷ Kɪ kələ lià tə mama, ba ga bwe duən: «Bèèèe nə yɪ kɪ tə? Kàrà dùn kɪ pɪn də diàn. Kɪ mù bæε təntə pɪn zini zìlí ʋ nii wa». ²⁸ Naa nədu, Zwezi yɪri súé tɪa mama Galile nagwanaa tə wa.

*Zwezi zwèe lià zənzən yayıran
(Matıə 8.14-17; Likə 4.38-41; Tɪtɪnan 10.38)*

²⁹ Zwezi də ʋ karbɪa tə nan *Zwifə-ba *jéré diè wa, ba ga va Simon də Andəre sàń. Zwakə də Zwan də yà wulə də ba. ³⁰ Waran yà jə Simon tɪnkan, ʋ ga tégé. Máŋá tə Zwezi nə yí, ba swìn ʋ yoo ba bɪri wá. ³¹ Zwezi fàrú ʋ yí ʋ yɪra, ʋ ja ʋ

jiun nə, υ van wá υ zìn gədoo tə yuu. U waran tə zwèe, υ ga zàn, υ wulə υ tanı, sə υ ma li Zwezi vəri.

³² Máná tə dədəni nə yí, yu nə zba kwa nə, là tə mama ti ba yayıŋa də là tə *zini nə jə, ba ja va Zwezi yáá nə. ³³ Tıv tə là mama yà kun diè tə mimii yáá nə. ³⁴ Zwezi dən zwèe là kapovv yayıran tə yirə yirə yà nə jə ba, υ ga dıŋı zinə zənzən υ li là yuu wa. U wà yá υ pa zinə tə swın, υ yà nə yèé də, tə yèé wá yırı.

Zwezi kàrà Galile nagwanaa wa

(Likə 4.42-44)

³⁵ Ku tia nə pırı, Zwezi zàn υ nan tıv tə wa, də tıbılakuvv tə wà yí. U vəli bwálı tə, won mama nə təlél. Lantə nə, υ dən zıga υ jùnı Yı. ³⁶ Simon də karbıa tə duən zàn ba bıbarı, ba twarı υ nəe. ³⁷ Máná tə wa, ba nə ni wá, ba swın υ con: «Là tə mama pìà mú». ³⁸ Zwezi ma le ba, υ wú: «Nə vələ bwálá tə duən də səpuni tıan tə wa. À pìà, sə à kàrı lantə də, mə ku yırı nə à twı». ³⁹ Zwezi dən ma jiru Galile nagwanaa tə me wa, υ ma kàrı *Zwifə-ba *jéré dii tə wa, yá υ ga dıŋı *zinə υ li là yuu wa.

Zwezi zwèe bæ don dayan

(Matıə 8.1-4; Likə 5.12-16; 17.12-19)

⁴⁰ Dayarv don twi Zwezi con, υ tu υ nadwana nii nə υ yáá con, υ ga lòrı wá, υ wú: «N nə swə, n wáá n pın à dayan‡ tə zwèe, sə à də ji

‡ **1:40** 1.40 *Zwifə-ba con, dayan nə jə li, υ yı ba yáá li wá ba dwıı wa. U dayan tə nə zwèe də ku tə jə *jonı, υ nə mèe, sə υ fwa, sə υ ma piı, υ zu υ dwıı tə wa.

ləzwənzəŋu». ⁴¹ U yinəgə jun Zwezi, ʋ te ʋ juŋ ʋ nə, ʋ dwen ʋ yira, ʋ ga swìn, ʋ wú: «À swə, sə n dayan tə zwèe». ⁴² Lala də dayan tə zwèe. ⁴³ Ku kwa nə, Zwezi pɪn bɛɛ tə vîi, ʋ ga bɪrɪ wá yìèn tə nə cà, ʋ nə mɛ, sə ʋ va ʋ tɪn. ⁴⁴ U ga swìn ʋ con, ʋ wú: «Ja n nii zəni! Dàn ká swìn ku liù con. N dǎn nə vɛli, n bɪrɪ n tìàn *Zwifə-ba Yɪ *joŋwanʋ tə nə. N dǎn ga pa wiən tə, ʋ nə wá ma fwa *joŋi tə, ndə Yɪ *nii tə, ʋ nə pɪn *Moyizə nə, nə bɪrɪ Yɪ sagɪ tə wa, sə dayaran pa, də ba dayan tə nə zwèe».

⁴⁵ Yá bɛɛ tə vɛli, ʋ man bwálí mama ku tə, ku nə yí wá. Ku mù yiri, Zwezi yà ku wàrì ʋ vɛli ʋ naŋa tɪv mama wa, pwənə pwənə. U yàá mɛ kwa con, bwálá tə, là nə ba bwələ. Yá ba ga tə naŋa bwálá mama, ba twi ʋ con.

2

Zwezi zìn gwànú don

(Matə 9.1-8; Likə 5.17-20)

¹ Ku kwa nə, Zwezi pìi ʋ va Kapɛrənayimə, yá là dǎn nì də ʋ wulə diè don wa. ² Là zənzən twi ba kun duən nə. Halɪ bwálí mama yà súé, yá bwálí ya kúè tɛlɛ kàrá wa, mimii tə yáá nə. Zwezi yà wulə ba ʋ kàrì Yɪ soywánú tə. ³ Là duən twi də gwànú don, ba wa bara banɪ ga zɪŋa gwànú tə.

⁴ Là tə nə dáá tə pɪn, ba yà wàrì wá Zwezi nə ba bɪrɪ. Ba dǎn ma di ba poru buʋ dəyuu tə wa, ku mɛ də bwálí tə Zwezi nə wulə. Ba dǎn ga twá buʋ tə, ba cú gwànú tə nə tégé ʋ tɪtaʋ tə wa, diè tə wa. ⁵ Zwezi nə nɪ də, bara tə ken ba waa ʋ

nə, v dàń swìn gwànú tə con, v wú: «À dabεε, à kwen n cuna tə, à li n mù də Yı pwərə wa».

⁶ Yı nii *yənu tián yà nə jə lá, yà buɲa ba waa con nə, ba wú: ⁷ «Bèèèe nə pın, bεε wà tə swìn nətən? Ku yı Yı nə, v twın! Wàà nə wàá cuna v kwen v li v mù də Yı pwərə wa? Ku yı Yı cıci!»

⁸ Zwezi zəzən v lwarı ku tə, ba nə buɲa, v waa con, yá v ga swìn ba con, v wú: «Bèèèe nə pın, á ma jə pubuɲı tətə yiri á waa con? ⁹ Də à nə swìn gwànú tə con, à wú: <À kwen n cuna tə, à li à mù də Yı pwərə wa>, nə à yèó, à nə wú: <Zàn yı nə, n tì n tıtaυ, n vìí!> Ku kwa nə yı mwálı? ¹⁰ Yá à dàń pıà, sə á yəni də, Yı ken diàn *Ləzwənə-Biu* jıın wa tia yuu wa, sə v kwen cuna, v li v mù də Yı pwərə wa». Zwezi dàń ga swìn sùràn tətə gwànú tə con, v wú: ¹¹ «À mù nə swìn ku n con nə: Zàn, n tì n tıtaυ, n va n sàń». ¹² Máɲá tə wa, lià tə mama yà nə wulə ba ywàɲá, lala də bεε tə zàn, v tì v tıtaυ, v vìrı. Ku gwárı ba mama, ba dàń ga bwı Yı nə, ba ga swìn, ba wú: «Nə tə wà ku tə ba tə nyınyıga nı!»

*Zwezi bon Levi, sə v twá v nə
(Matıə 9.9-13; Likə 5.27-32)*

¹³ Zwezi pıı v va Galile munaə tə nii nə. Lalvu zənzən yà twi v con, v kàrı ba. ¹⁴ V nə kèen, v nı Aləfe biú Levi, də v jèó v jonə lanpoo. Zwezi ma swìn v con, v wú: «Zàn, n bà, n twá à nə!» Levi dàń zàn, v twá v nə.

¹⁵ Ku kwa nə, Zwezi də v karbıa tə vələ Levi sàń nə, sə ba dé wodiu. Lià tə, ba nə jonə lanpoo,

* **2:10** 2.10 Zwezi yı v tətə yoo nə v swìn.

də cuna lià duən, ba yà wulə ba dé də ba. Ba mù ləzwənyirə tə yà dáá, ba nə pwí v kwa. ¹⁶ Yı nii *yənu tián tə, ba yà nə wulə *Farızian-ba kwa də yà wulə lá nə. Ba nı Zwezi də v wulə v dé də lià tə, ba nə joŋə lanpoo, də cuna lià duən. Ba dān swìn Zwezi karbıa tə con, ba wú: «Bèèè nə pın, v ma dé də lià tə, ba nə joŋə lanpoo, də cuna lià tə?» ¹⁷ Zwezi ma ni kú, yá v dān swìn ba con, v wú: «Lià tə, ba yıra nə zurə, ba dımturu pıà, kú yı yayıŋa nə pıà dımturu. À wà twi, sə à bon cigá tián, yá cuna lià tə».

*Zwezi bırv kàrà nədvn nivori yuu wa
(Matıə 9.14-17; Likə 5.33-39)*

¹⁸ Dıun don nə, Zwan† karbıa də *Farızian-ba yà vwə ba níó. Lià dān twi ba bwe Zwezi, ba wú: «Bèèè nə pın Zwan karbıa də Farızian-ba tə yáá vwe ba níó, yá n mù karbıa tə ga ba ba níó vwe?» ¹⁹ Zwezi ma le ba, v wú: «Bèè nə pıà v vwa v kan fúru, v dabara yáá bà, sə ba twá ba dé fúru tə diŋə tə. Á buŋa də, ba wá vwe ba níó, ba dān ká dé wodiu tə, yá fúru bæ ga wulə də ba? ²⁰ Yá máŋá dān wá bà, fúru bæ tə nə ba ya lá. Kú mù máŋá təntə wa, ba dān wá vwə ba níó.

²¹ Liù təl, v nə wá fı gantwandvn v ma pú gangwırv. Kú nətv tə nə fwa, gandvn tə wá vuri gangwırv tə vān don, yá buv tə dān wá doni dé yáá tə tətə. ²² Yá liù mama ba swana tə nə wulə tə zaŋa lwé v kəni purə nədwara wa. Kú nətv tə nə fwa, tə mù swana tə wá pa purə tə pwin, yá

† **2:18** 2.18 Kú mù Zwan təntə nə yı *Zwan-Batısə, v nə li lià níá wa, kú twá də Yı yırv.

swana tə də purə tə mə wá va bwàná. Ku mə, sə ba kə swana tə nə wulə tə zaŋa purə nədura wa».

Zwezi nə ti sié dɪn tə
(*Matie 12.1-8; Likə 6.1-5*)

²³ *Zwifə-ba *sié dɪn don nə, Zwezi yà twá kárí wa v kèen. U karbia tə ma vəli də ba kén mɪna yun tə cwəŋə tə nii nə. ²⁴ *Farizian-ba tə dàń ma swìn Zwezi con, ba wú: «Ywàń, bèèèe nə pɪn, n karbia tə fwa ku tə, ku nə wà mə, sə ku fwa sié dɪn nə?» ²⁵ Zwezi ma le ba, v wú: «Á tə wà kàrì pìú *Davidə yoo naaa? Bèèèe nə v fwa máńá tə wa, niən tə nə jɪn v də v kwa là tə, yá wodiu də ga tələ ba dé? ²⁶ U zua Yɪ *diè tə wa, v dé dipen tə, ku nə wulə lá nə. Abɪatarə yà nə yɪ *Zwifə-ba Yɪ *joŋwanv yuu tíú ku máńá tə wa. Yá Yɪ *nii tə, v nə pɪn *Moyizə nə, yà pɪn cwəŋə Yɪ joŋwana tə cɪcɪ nə, sə ba mù nə dé Yɪ diè dipen təntə. Yá Davidə tì tə, v dé v ga lɪ tə duən v pa v là tə nə». ²⁷ Zwezi kúò swìn ba con, v wú: «Yɪ yà v fwa sié dɪn, sə ku ma kwen ləzoni, ləzwənə tà ba fwa sié dɪn yɪɪ. ²⁸ Ku mù nə pɪn, *Ləzwənə-Biuf tə ma ti sié dɪn tə də tətə».

3

Bɛɛ don v jɪn nə tɪga yoo
(*Matie 12.9-14; Likə 6.6-11*)

¹ Ku kwa nə, Zwezi pìí v zv *Zwifə-ba *jéré diè tə wa. Yá bɛɛ don yà wulə lá, v jɪn nə tɪga. ² Là duən yà pàlì Zwezi, ba ga cuga v nə, sə ba jén v

‡ 2:28 2.28 Zwezi yɪ v tətə yoo nə v swìn.

nə wá pa ʋ yayıgv tə zwèe Zwifə-ba *sié diın tə nə. Ba yà pià, sə ba twá nətʋ, ba ma swìn, ba zıgı Zwezi nə. ³ Zwezi swìn bæe tə, ʋ jıın nə tıga, tə con, ʋ wú: «Zàn yı nə, lià tə me yáá con!» ⁴ U dàń ga bwe lià tə, ba nə ywàńá tə, ʋ wú: «Bèèèe nə Yı *nii tə swìn, sə ba fwa sié diın nə? Yozəŋu nə à yèé yolwan? Ku me, sə à jon bæe tə mıı, à kə lʋ, nə à yèé, sə à yá wá ʋ cùgù?» Yá ba yà ba le. ⁵ Zwezi ywàń ba me də lıŋa. U pùé ga cùgù zənzən ba yuu wa, ba pubɔnkɔkwınan tə yırı. U dàń ma swìn bæe tə con, ʋ wú: «Làrí n jıın tə à con!» U ma làrì ku, ku ga lwàń ku jì jıın nəzəŋu.

⁶ *Farızıan-ba tə zàn ba nan ba viı. Ba vəli ba na *Erodə kwa lià, ba vʋrʋ ba jén, ba nə wá twá nətʋ, ba ma gv Zwezi.

Lìa twi Zwezi con
(*Matıə 12.15-21; Likə 6.17-19*)

⁷ Zwezi də ʋ karbiá tə nan lià tə wa, ba va Galile mɔnaa tə nii nə. Lalʋ tə púé ʋ kwa. Ba yà naŋa Galile də Zwide nagwanæe, ⁸ də *Zwerizalemə tı, də Yidime nagwanaa, də nagwanaa tə, ku nə wulə Zwurəden mɔnaa tə vàn tə don nə, də lʋ tə, ku nə bwələ Tirə də Sidon tián tə. Lalʋ təntə me yà twi Zwezi con, ba yà nə ni ku tə mama, ʋ nə fwa tə yırı.

⁹ Zwezi dàń ma swìn ʋ karbiá tə con, sə ba kwen níá yuu bori nəmanbiə ba tún lá ʋ nə, lià tə dàń ká nyin wá yırı. ¹⁰ Ku yı cígá, yayıŋa tə mama fàrú ba yí, sə ba dwen ʋ yıra, ʋ nə wulə ʋ zwèe lià zənzən yayıran yırı. ¹¹ Yá máńá tə nə, *zinə tə nə yáá na wá, lià tə, zinə tə nə jə, tə yáá tʋ ʋ yáá nə ba mà nii, ba ga wú: «N yı Yı-Biu».

¹² Yá Zwezi dàń yàá caga zinə tə nii nə, sə tə dàn ká swìn ku tə, v nə yí.

Zwezi kúrú v karbía fugə bələ

(Matíə 10.1-4; Likə 6.12-16; Tətvənan 1.13)

¹³ Ku kwa nə, Zwezi dığa paan don yuu wa, v ga bon là tə, v nə pìà, ku tián ma bà. ¹⁴ U lí ba wa là fugə bələ. U kúrú ba, sə ba ya də wá, ¹⁵ sə v pa ba va ba swìn Yú sugv tə. U pa ba dián, sə ba ma wàní ba dıŋa *zinə ba lí là yuu wa. ¹⁶ Ba là fugə bələ tə nə yí: Simon, Zwezi nə ken v yırı Piyerə, ¹⁷ Zebede bıa Zwakə də Zwan, Zwezi pın ba yırı Bwanerəzwəsə, ku dèń nə yí: <ləzoni, ba nə nyın ndə dwà бага nə>, ¹⁸ Andərə, də Filipə, də Barətelemi, də Matíə, də Toma, də Aləfe biú Zwakə, də Tade, də Kananitə Simon, ¹⁹ də Yisəkariyotə Zwidasə, v tə v nə jın Zwezi v pa v dıŋa nə tə.

Zwezi là twi, sə ba ja wá, ba ja vii

²⁰ Ku kwa nə, Zwezi pìi v va sán. Là tə dáá ku pa Zwezi də v karbía tə yà wàri ba dé. ²¹ U diè là nə nì tə yìèn tə, máŋá tə nə, ba zàn ba bà, sə ba ja wá. Ba yà wú: «D yuu tələ».

Zwezi dián tə naŋa Yú

(Matíə 12.22-32; Likə 11.14-23)

²² *Zwifə-ba Yú nii *yənu tián tə yà nə nan *Zwerizalemə ba bà lá yà swìn, ba wú: «*Zinə pìú tə, ba nə boŋə <Beləzebilə>, nə wulə v yıra, v mù ga nə tí wá. Ku yí zinə tə mama pìú tə nə pın wá dián, sə v ma lí zinə tə là yuu wa».

²³ Zwezi dàń ma bon ba, v swìn ba con də zwansısarı: «Nətə nə *Sıtana wá wàní v dıŋa

υ tətə? ²⁴ Á ywàṅá á jén: Payuu là nè zıga duən nè, ku payuu tə tıri nè ga. ²⁵ Diè tián nè zıga duən nè, ku tıri nè ga. ²⁶ Ku mù tə yiri, Sıtana nè tε υ tián, υ lıv tə nè pwèe, υ dián tə wàri lá tə yanı, tə wá zwèe. ²⁷ Liù mama wàri ladıa diè wa υ zwı υ ηwın υ wiən, də υ dián nè ba wá dwə, sə υ dí yáá υ vwa wá. Ku kwa nè, υ dän wáá won mama υ ti υ diè tə wa.

²⁸ Cıgá mama, à mù nè swın ku á con: Yu wá kwen læzoni cına yiri mama, də ba tıran yiri mama, ba nè twın υ mù Yu, υ lı υ mù də ba pwərə wa. ²⁹ Yá liù tə mε, υ nè wá twın Yu-**Sıju* tə, Yu ba ku tíú cına kwen υ lı υ mù də wá pwərə wa, mama. Ku cına təntə ba zwèe, abada».

³⁰ Zwezi swın ba con nətı, ba yà nè swın də, zinə wulə υ yira tə yiri.

*Zwezi nubıa tə də υ nuu yoo
(Matıə 12.46-50; Likə 8.19-21)*

³¹ Ku kwa nè, Zwezi nubıa də υ nuu twi, ba zıga kàrá wa, ba ga tun liù, sə υ bon wá. ³² Lalıv yá jə ba kıkari Zwezi, yá ba ga swın υ con, ba wú: «Cıgı zəni, n nuu də n nubıa wulə kàrá wa, ba bwe n yoo». ³³ U ma le, υ wú: «Wàà nè yı à nuu, bèré ga nè yı à nubıa?» ³⁴ U dän ga ywán là tə, ba nè jə ba kıkari wá, υ ga swın, υ wú: «Á ywàṅá, à nuu də à nubıa nè ba wulə yəbə. ³⁵ Ku yı liù tə mε, υ nè zılı Yu nii nè yı à nubıu, də à nakıa, də à nuu».

4

Wodùrú zwansısarı
(*Matıə 13.1-9; Likə 8.1-8*)

¹ Dıın don nə, Zwezi yà kúv wulə v kàrì Galile muna tənii nə. Lìà zənzən twi ba kıkarı wá, ku pa v zàn v zv níá yuu bori wa v jèé. Ku níá yuu bori tən yà zıga muna tən wa bəbərü tənii nə. Lìà tən mù ga jèé tıa, buu tən bəbərü nə. ² Zwezi yə twá zwansısarı, v ma bırı ba yìèn zənzən. V kàrà tən wa, v wú: ³ «Á cıga, wodùrú nan, sə v dù. ⁴ V dən nə wulə v mí wodwii tən, ku vən don tua cwəŋə yuu. Zənbii twi tən dé tən.

⁵ Ku vən don tua kapata v tıa wa, tıran nə ba dáá lá. Ku bwálı tən nə, wobıa tən nan lala, ku nə yı tıtal v yı. ⁶ Máná tən, yı nə bıga, ku dí wobii tən, tən ga tı tən kù, tən ŋunan nə wà tıa zwı zəni yı.

⁷ Wodwii tən vən don tua casıran tıa wa. Tən nə pən máná tən nə, casıran tən boru tən pú wobii tən yuu nə, tən dən ga sını tən tı. Tən wə won mama fwa.

⁸ Yá tən duən tua tıa nəzəŋu wa, tən boru tən kwən, tən zın bıa: Tən duən zın bıa fıtwə, tən duən sapwıtwa, yá tən duən bıı». ⁹ Zwezi dən ma swın v súrı lá, v wú: «Lìu mama dən mē, sə v kə dıàn, v súrı v zıan, v cıgv zəni!»

Yoo tən nə pın, Zwezi swın də zwansısarı
(*Matıə 13.10-15; Likə 8.9-10*)

¹⁰ Máná tən, Zwezi yə nə ŋúná də lıà tən, ba tən, ba nə boli v nii, də v karbıa fugə bələ tən lòrì, sə v gwin zwansısara tən dən v bırı ba. ¹¹ V ma le ba, v wú: «Á mù wáá Yı pàrì yìèn tən, tən nə sègè

tə dən á nì, á pɪn á tìàn nə. Yá làà tə, ba nə ba à nə twá, tə mù yɪ zwansɪsarɪ nə, ba wá twá ba ma nì yìèn tə mama. ¹² Kɪ dàń wá pa, ba ywàń, ba ga ba na. Kɪ wá pa ba cɪgɪ, ba ga ba kɪ dèn nèn. Ba yà nə nèn kɪ dèn, ba yà wá lwàń ba pubɪŋa, ba ga va Yɪ con. Yá Yɪ yà wá kwɛn ba cɪna tə ɪ lɪ ba mù də wá pwərə wa».

*Zwezi gwin wodùrú zwansɪsara tə dèn
(Matìə 13.18-23; Likə 8.11-15)*

¹³ Kɪ kwa nə, Zwezi swìn ɪ karbɪa tə con ɪ wú: «Á yèrì zwansɪsara ka tə dèn? Nətə nə á dàń wá fwa á ma yəni tə duən tə mɛ?

¹⁴ Wodùrú tə nə dwì tə yɪ ndə lùù tə nə, ɪ nə swìn Yɪ sugɪ tə. ¹⁵ Ləzoni duən yɪ ndə cwəŋə tə nii nə, wodwii tə yàá nə tɪ kɪ wa. Ba nə zəzən ba nì Yɪ sugɪ tə, lala də *Sɪtana twi, ɪ lɪ kɪ ba waa. ¹⁶ Yá ba duən də yàá yɪ ndə kapataɪ tɪa nə, wodwii tə nə tua kɪ wa. Ba mù yàá nə nì sugɪ tə, ba yàá sèe kɪ lala də pupoli. ¹⁷ Yá Yɪ sugɪ tə wà ba mù làà təntə pubɪŋa tə wa zwɪ zənzən, ba ga ba dɪàn jə kɪ waa. Ba nə dí càn, də ba nə wɪwəlɪ ba Yɪ sugɪ tə yɪrɪ, ba yàá pìi ba yá Yɪ cwəŋə. ¹⁸ Ba duən də yɪ ndə casɪran tɪa nə, wodwii tə nə tua lá. Ba yàá nì sugɪ tə, ¹⁹ yá lɪɪ kɪ tə wɪən twara jə ba zənzən. Ba swə ka pìà jɪjə. Lɪɪ wɪən duən də fɪra jə ba. Tə wɪən təntə mɛ yàá pú Yɪ sugɪ tə yuu nə, tə pa sugɪ tə kúù wàrì won kɪ fwa. ²⁰ Ləzoni duən yɪ ndə tɪzəŋu nə, wodwii tə nə tua lá. Ba yàá nì sugɪ tə, ba sèe kɪ. Kɪ mù nə pɪn, ba yɪ ndə wobɪa nə, tə nə zɪŋa

bia. Ba duən zɪn bia fitwa, ba duən sapwɪtwa, yá ba duən bíí».

Cànú yuu wa zwansısara
(*Likə 8.16-18*)

²¹ Kɔ kwa nə, Zwezi kúv swìn v karbia tə con, v wú: «Liù təlɛ, v nə wá svrv cànú v tún garwa dən nə, nə à yəə gədoo dən nə. Kɔ yɪ v wá tún kɔ canzɪv yuu wa. ²² Won tə mama nə sègè wá na, yá won tə mama yà nə wulə yikunu wa, wá nan poni nə». ²³ Zwezi dən ma swìn v súrɪ lá, v wú: «Liù mama dən mɛ, sə v kə dɪn, v súrɪ v zɪn, v cvgv zəni!» ²⁴ Zwezi kúv swìn ba con, v wú: «Á cia á tɪn nə də kɔ tə, á nə nən. Yɪ wá pa aba kɔ tə, á də nə pɪn lià duən nə. Yá v ga wá pa aba, v doni kɔ tə, á nə pɪn. ²⁵ Ba wá pa liù tə nə, v nə jə ba súrɪ lá. Yá v tə nə ba jə, ba wá jon mancɪn tə tətə, kɔ nə wulə v con».

Wobia nə pén tə ga zaŋa yuu wa zwansısara

²⁶ Zwezi kúv swìn, v wú: «Á ywàŋá nətv tə, Yɪ nə dé v pàrɪ tə. Kɔ yɪ ndə bɛɛ don nə dùè v kára. ²⁷ Kɔ kwa nə, v pəni də v zaŋa dɪn mama, yá kɔ mánjá tə wa, wobia tə pén, tə ga bori. Bɛɛ tə yèrɪ nətv tə, kɔ nə fwa. ²⁸ Tɪa tə yáa pa wobia tə pén tə bori ka tətə nə. Sɪsv yáa dé yáa kɔ nan. Kɔ kwa nə, kɔ yáa lɔra, kɔ ga kə bia. ²⁹ Mánjá tə, wobia tə nə bɪga, bɛɛ tə yáa zàn, v za wiən tə də v sùv. Kɔ nətv tə bɪrɪ də, wiən zagv mánjá yí».

Wobiu nəmanbiə don yuu wa zwansısara
(*Matıə 13.31-32, 34-35; Likə 13.18-19*)

³⁰ Zwezi kúò swìn, v wú: «Bèèè nè nè wàá nè ma maŋa Yı pàrì tə? Bèèè zwansısara nè nè wàá nè tı nè ma maŋa ku? ³¹ Ku yı ndə wobiu nəmanbiə nè, ba nè dùè. Ku mù nè yı wobıa tə mama nəmaa. Yá ku dwıu kwa nè, ku yàá pén. ³² Ku yàá boru, ku jì nədarv, ku doni dəvuran mama. Ku nəε tə yàá dara, zənbii tətə wàá tə pwalan tə kəni ku yuu wa». ³³ Nətv nè Zwezi yà twá də zwansısarı zənzən, ndə tə tə nè, v ma swìn Yı sugv tə v bıri lià tə nè. U yàá swìn Yı sugv tə ba con ndə nətv tə, ba nè wá wàní ba nı ku dən. ³⁴ U yàá ba swìn, də ku nè tà də zwansısarı. Yá v dən nè wulə də karbıa tə cıci, v yàá yá zwansısarı tə, v ga gwın tə yìèn tə mama v bıri ba.

*Zwezi pın, mınaa vvv nəfarv zıgı
(Matıə 8.23-27; Likə 8.22-25)*

³⁵ Ku dın tə tətə nè ku dədəni nè, Zwezi swìn v karbıa tə con, v wú: «Nə vələ mınaa tə vən tə don nə!» ³⁶ Ba dən nan labv tə wa. U karbıa tə jın wá də níá yuu bori tə, v nè wulə ku wa, ba ja vıı. Nıá yuu bwərə duən yà bwələ də wá. ³⁷ Ku kwa nè, vvv nəfarv zàn, ku mà níá ku kəni níá yuu bori tə wa, ku pa ku swı. ³⁸ Zwezi yà tégé ku kwa con, v dwèe v ganpuri yuu wa. U karbıa tə ma zìn wá, ba swìn v con, ba wú: «Karnyına, nè wá tı! Ku yoo ba mú jə?» ³⁹ Zwezi ma zàn, v baa vvv tə nii nè, yá v ga swìn mınaa níá tə con, v wú: «Pa n zəzugu tə nyu lá!» Ku máŋá tə wa, vvv tə zıgı. Yá bwálı tə me zùrì siii. ⁴⁰ Zwezi dən ga swìn v karbıa tə con, v wú: «Bèèè nè pın, fən jə aba nətv? Á ba á waa kəni à nè wuuu,

naaa?» ⁴¹ Yá fən yà jə ba zənzən. Ba dàń swìn duən con, ba wú: «Bεε wà tə tà ndə là mε nə. Vuu də muna me zìlí v nii!»

5

Zwezi li zinə bεε don yuu wa (Matıə 8.28-34; Likə 8.26-39)

¹ Kú kwa nə, Zwezi yí Galile muna tə vən don nə, Zwerazentıan-ba nagwanaa wa. ²⁻³ Ba nan níá yuu bori tə wa. Kú máńá tə wa, bεε don twi v jóri Zwezi. *Zini yà jə kú bεε təntə. U yı v nan pìràn buran wa. U yà wulə tə pìràn buran tə wa, ba nə kua, ba ma kəni tıga. Liù yà təló, v nə wàá wá v vwe də banzala tətə. ⁴ Kú nεε ce duən, ba nə vwə v nεε də lugu ŋoni, ba vwə v jìàn də banzala, yá v kàrú banzala tə də lugu ŋoni tə. Liù mama dıàn yà wà wá yí. ⁵ Máńá mama, tıtın də yıcau, v yàá jírí tıga pìràn buran ba tə wa də pεen yuu wa. U mà nii də v bìrì v yıra v kàrí də kapana.

⁶ U nı Zwezi yıŋuna, v dàń ma dəri v bà, v tu v yáá con. ⁷ U ga bubwi zənzən, v kə yı nə, v wú: «Zwezi, Yı tə, v nə wulə tə mε yuu wa, biú, bεεε nə n pìà à con nə? À lòrì mú, sə n taa Yı yıri, dàń ká kə nə càn wa». ⁸ Zwezi yà swìn v con, v wú: «Zini, n nan bεε tə yıra!» ⁹ Zwezi dàń ma bwe, v wú: «N yıri nə ya bεεε?» Kú ma le wá, kú wú: «À yıri nə yı <buruburu>.» Kú yı cígá, zinə zənzən yà dáá bεε yuu wa. ¹⁰ Yá kú dàń lòrì pwəpwə, sə v dàń ká dıŋa tə, v lı luv nii tə wa.

¹¹ Twərən zənzən yà wulə ku bwálí tə nə paan yura, tə dé wodirən. ¹² Zinə tə ma lòrì Zwezi, sə v kə tə twərən tə yura. ¹³ Zwezi ma pa tə cwəŋə. Zinə tə dàń ma nan bæ tə yura, tə zu twərən tə. Tə yí mùrù bələ. Tə mama míámíán nan paan tə yuu, tə tu muna tə wa, tə ti.

¹⁴ Twərən nəcira tə dàń dəri, ba va ba swìn ku yoo tə tu tə də tibii tə wa. Lìà dàń zàn ba va ba ywàń ku tə, ku nə tun. ¹⁵ Ba twi ba yí Zwezi də bæ tə, v yà nə jə zinə buruburu tə. U yà jèé, v zu ganan, v yía ga na tta. Fən zva ba. ¹⁶ Twərən nəcira tə man ku tə mama, ba nə ni ba biri là tə. Ba man ku tə nə yí bæ tə, zinə tə yà nə jə, tə ma nan tə zu twərən tə. ¹⁷ Ba dàń ma lòrì Zwezi, sə v nan ba nagwanaa tə wa.

¹⁸ Zwezi nə pìà, sə v zu níá yuu bori tə, bæ tə, v yà nə jə zinə zənzən, tə lòrì wá, sə v yá v pa v twá v nə. ¹⁹ Yá Zwezi dàń viga, v ga swìn v con, v wú: «Píí, n va n diè n là con, n man ku tə mama, *Yuu-Tiu nə dəri n yinəgə zənzən v ma fwa v pa mú». ²⁰ Bæ tə ma va nagwanaa tə wa, ba nə boŋə <Tian-Fugə> tə, v man won tə mama, Zwezi nə tun v pa wá. Ku gwárí là tə mama, ba nə cəgv v nii sgv tə.

Zwayirisə b̀̀à bwiun də kan don yayıgv ka zwèe yoo

(Matıə 9.18-26; Likə 8.40-56)

²¹ Zwezi píí v va muna tə vàn tə don nə də níá yuu bori tə. Lalv twi, ku kıkarı wá, də v zıga muna tə nii nə. ²² *Zwifə-ba *jéré diè don yuu tíú twi v con. U yırı nə yı Zwayirisə. U nə ni Zwezi, v tva v nəə nə, ²³ v ga lòrì pwəpwə, sə

υ san υ nə. U swìn, υ wú: «À bùá wulə υ tı». U dàń lòrì wá, υ wú: «Bàá, n tún n jìàn υ yuu wa, sə n ma jon wá tian jun wa, sə υ mu ga ya lu». ».

²⁴ Zwezi vəli də Zwayirisə. Lalbu púé υ kwa də ku nıŋı υ nεε nə. ²⁵ Yá kan don yà wulə ba wa, υ tàńá nə twi ka ba zıga, ku nə yí bına fugə bələ. ²⁶ U dí càn zənzən máńá tə wa, υ nə ywarı υ tiàn dımutura zənzən con. U cògù wiən tə me, υ nə jə, ku ga tə ba kukwa. Ku dàń yà kwen ku jə wá zənzən. ²⁷ U nì Zwezi ŋwen. U dàń twi lalbu tə wa, υ twá Zwezi kwa con, υ dwen υ gànù nə. ²⁸ U yà swìn, υ wú: «À nə kən cígá, à dwen υ ganan tə cıci nə, à yayıgυ tə wá zwèe». ²⁹ Naa nədu, də υ jana tə lwagυ tə zıga, υ ga na υ tiàn, υ yayıgυ tə nə zwèe yıri. ³⁰ Ku máńá tə wa, Zwezi lwarı də diàn nan υ yıra. U dàń vəvəri lalbu tə tətəŋı wa, υ bwe, υ wú: «Wàà nə dwen à ganan nə?» ³¹ U karbıa tə ma swìn υ con, ba wú: «N na də, lalbu tə wulə mú ku yugə tia tə mama, yá n ga bwe, də wàà nə dwen n yıra». ³² Yá Zwezi yà wulə υ ywàńá, sə υ lwarı liù tə nə fwa ku nətu tə. ³³ Fən zva kan tə, υ dàń ga vıvaga, υ yà nə yèé yoo tə nə yí wá yıri. U dàń ma bà υ tu Zwezi nεε nə, υ swìn cígá mama υ con. ³⁴ Zwezi ma swìn, υ wú: «À nakua, n nə ken n waa à nə tə yıri, Yu jon mú. Vəli də bıcan sié, n yayıgυ tə zwèe míámían».

³⁵ Zwezi nə wulə υ swìn nətu tə, də lià nan jéré diè yuu tíú tə sàń, ba bà ba swìn υ con, ba wú: «N bùá tə mu zwèe. N kúù wà me, sə n wuwalı karnına tutu». ³⁶ Yá Zwezi wà sùràn təntə con tan, υ swìn jéré diè yuu tíú tə con, υ wú: «Dàn

ká pa føn ja mú, kə n waa cıı à nə». ³⁷ U wà yá v pa liù mama kwé ba, də ku nə tà Piyerə, də Zwakə, də v nyánú Zwan.

³⁸ Ba nə yí jéré diè yuu tíú tə sàñ, Zwezi nı lià tə, ba yà wulə ba fwa zəzugu, ba kwi, də ba mà nii. ³⁹ U zva diè tə wa, v swın ba con, v wú: «Bèèèe yırı nə á fwa zəzugu nətən, yá á ga kwi? Bisımaa tə wà tı, v yı v dwèe». ⁴⁰ Ba dän wulə ba mɔŋa wá. U ma pa ba mama nan, v ga yá búa tə nuu də v nyına, də ba tə, ba yà nə yın də wá. U dän zva bwálı tə, bisımaa tə nə wulə. ⁴¹ U jin búa tə jin nə, v ga swın v con də v lɔv sɔv, v wú: «Talıta kumi!» - Ku dən nə yı: Bisımakana, à mù nə swın ku n con: Zàn yı nə! ⁴² Bisımakana tə zəzən v nyı v zàn v vəlı. U yà jə bına fugə bələ. Ba nə nı ku nətɔ tə, ku gwáří ba mama, ku nə dıgà ba yuu zənzən yırı.

⁴³ Yá Zwezi dän dùè súú ba nii nə, də ba dän ká pa, sə liù mama lwarı ku. Ku kwa nə, v swın ba con, v wú: «Á pıan wodiı búa tə nə, sə v dó!»

6

Ba vıga Zwezi Nazaretə nə (Matıə 13.54-58; Likə 4.16-30)

¹ Zwezi nan ku mù bwálı tə nə, v va v nyına sàñ. U karbıa yà kwé wá. ² *Zwifə-ba *sió dıın nə, v yà wulə v kàrı Zwifə-ba *jéré diè wa. Lià zənzən yà nə cuga wá, ku gwáří ba, yá ba ga swın, ba wú: «Yən nə v yèé yìèn tətə mama? Bèèèe nə yı wɔbɔŋa ku tə, v nə jə, də yomılan tə tə mɛ, v nə tɔŋa? ³ Ku tà v mù nə yı kapənta tə, v nə yı Mari bıú tə naaa? Ku tà v mù nə

γι Zwakə də Zwoze də Zwidə də Simon zɔnu tə naaa? U nakwana tə tɛlə nə wa yəbə naaa?» Yá ku nətɔ dān pɪn, ba yà ba wá sɛe. ⁴ Zwezi dān ma swɪn ba con, ɔ wú: «Ba yàá zílí Yɪ nii *sùsùnnò bwálí mama nə, yá ɔ nyuna sàñ nə də ɔ dwíí tìán wa, də ɔ diè wa, ba ba wá zílí». ⁵ Zwezi wà wàní ɔ fwa yomɪlan duən lá, də ku nə tà, ɔ nə tún ɔ jìàn yayɪŋa mancɪn yuu wa, ɔ ma zwèe ba yayɪran. ⁶ Ba yà nə wà Yɪ *nii sɛe, tə gwárí wá.

Ku kwa nə, Zwezi jírú ɔ kàrì bwálí tɛntə tɪan tə mama wa.

*Zwezi tun ɔ karɓia fugə bələ tə, bələ bələ
(Matio 10.1, 5-14; Likə 9.1-6; 10.1-20)*

⁷ U dān ma bon ɔ karɓia fugə bələ tə, ɔ tun ba bələ bələ. U pɪn ba diàn, sə ba lɪ *zinə lià yuu wa. ⁸⁻⁹ U pɪn ba nii, ɔ wú: «Á dānà ká tì won mama á kə á yuu. Á dānà ká ja wodiu də lòò də səbiu á ganjɪgɪ wa, á ja nan cwəŋə. Á tiə daduu, á kənə natura, á nə dānà ká zu ganan bələ».

¹⁰ U swɪn ba con, ɔ wú: «Mánjá tə, á nə yí tiv wa, sə á mé diè tə wa, á nə zua, ku jə vɛli á nə wá nan ku mù tiv tɛntə wa. ¹¹ Tiv don lià nə vɪga, sə ba ja aba, nə à yèé, sə ba cugv aba, á naŋa lá. Á zwara á nɛɛ purən, sə ku ya ba yuu yoo». ¹² U karɓia tə dān ma va ba kàrì lià, ba wú, ba mɛ, sə ba bà Yɪ con, sə ba vɛvəri ba kwa, ba ma sá ba cuna. ¹³ Ba diŋɪ zinə zənzən ba lɪ, ba zwèe yayɪŋa zənzən yayɪran də ba kəni nɔga ba yuu wa.

*Zwan-Batisə gɔrɪ tə yoo
(Matio 14.1-12; Likə 3.19-20; 9.7-9)*

¹⁴ Zwezi ηwen súé bwálí mama, yá piú *Erodə də dān yà nì v yoo. Lìà duən yà swìn də, Zwezi tətə nə yi *Zwan-Batisə v nə pií v bwin, v nan tian wa. Mə kv mù nə pɪn, v jə diàn, v ma tɔja yomulan. ¹⁵ Yá ba duən də yà wú, v yi Yu nii *sùsùnù Eli. Ba duən də wú, v yi fuən Yu nii sùsùnà tə wa liù don. ¹⁶ Erodə nì kv, v ga swìn, v wú: «Kv yi Zwan nə! À pɪn ba gwəŋə v yuu, yá v pií v bwin».

¹⁷ Kv yi cígá, Erodə tətə yà nə pɪn ba ja Zwan, ba vwa, ba kə bān diè wa. Erodə yà fwa nətv, v zɔnv Filipə kan Erodɪadə yɪri, v nə jon. ¹⁸ Zwan yà ma swìn, v wú: «Kv wà mɛ, sə n jon n zɔnv kan». ¹⁹ Kv yɪri nə Erodɪadə lɔja yà zaŋa zənzən Zwan yuu wa, v yà ga jə kv v bican wa. U yà pià cwəŋə, sə v ma gv Zwan. Yá v yà wàri. ²⁰ Erodə yà dəri Zwan, v yà nə yèé də, v yi cígá tíú, v ga yi Yu nə ti tə yɪri. U dān ma ci v nə. U yáá nə cuga v sùràn tə, kv yáá gwári wá, yá v yáá cugu wá də puswənə.

²¹ Erodə lɔri diun cànà nə twi kv yí, kv yɪn yuywanv kv pa Erodɪadə nə. Erodə dān zàn v fwa wodirən zənzən, v pa ləzwənfaran tə nə, də pamana yun tián tə nə, də Galile nagwanaa yáá tián tə nə. ²² Erodɪadə bùá zua v sa. U sɪv tə yɪn ywání kv pa Erodə də v candərə tə nə. Piú Erodə dān ma swìn bùá tə con, v wú: «Lòri won tə mama, n nə pià, à wá pa kv mú». ²³ U dān ga wú, v dùè: «À wá pa mú won tə mama, n nə pià, kv nə swə kv yi à lɔv tə fan də». ²⁴ Bùá tə dān ma nan, v bwe v nuu: «Bèèè nə à mɛ, sə à lòri?» U nuu ma wú: «Swìn ndə Zwan-Batisə

yuu nə n pià». ²⁵ Bùá tə ma dəri v va v swìn più tə con, v wú: «À pià, sə n gwəŋə Zwan-Batisə yuu tə síún síún n kə zɔŋa wa n pa nə». ²⁶ Più pié cùgù, yá v yà ba pià, sə v vi, v nə dùè v candərə tə yáá con tə yiri. ²⁷ U dǎn ma zəzən v tɔn pamanv don, sə v va v gwəŋə Zwan yuu v ja bà. Pamanv tə nan v va bǎn diè tə wa, v gwəŋə Zwan yuu. ²⁸ U ti kv v kə zɔŋa wa, v ja bà v pa bùá tə nə. Bùá tə ja nan v pa v nuu nə.

²⁹ Mǎŋá tə Zwan karbia tə nə ni kv, ba twi, ba ti v tigi tə ba gùri.

*Zwezi pùli dipen v pa bara mǎrò bonu nə
(Matie 14.13-21; Likə 9.10-17; Zwan 6.1-14;
Marəkə 8.1-9)*

³⁰ Zwezi *tuntuna tə pií ba bà v con. Ba man ba birv wá won tə mama, ba nə fwa, də ba nə kàri lià tə nətɔ. ³¹ Lià tə nə twi, də ba pií ba viri, tə yà dáá zənzən, kv pa ba wàri wodi u ba jəni ba dé. Kv mù nə pɔn, v ma swìn ba con, v wú: «Á twaga à nə, sə nə nan kwa con bwálí tə nə, liù nə tǎlé, sə á wǎní á síi mancɔn». ³² Ba dǎn zàn ba ti níá yuu bori tə, ba va bwálí tə, lià nə ba bwələ. ³³ Yá lià zənzən ni ba, ba ga lwarɔ ba. Ba nan tian tə mama, ba va bwálí tə nə də nəε, də Zwezi də v karbia tə tə wà lá yí.

³⁴ Zwezi də v karbia tə nə nan níá yuu bori tə wa mǎŋá tə, v ni lià tə mama, ba yinəgə jɔn wá, ba yà nə yi ndə pee nə, tə nə ba payɔv jə yiri. U dǎn ma zàn v kàri ba yìèn zənzən. ³⁵ Mǎŋá tə wa, tia nə ja kv yí, Zwezi karbia tə fǎri ba yí, ba swìn v con, ba wú: «Tia yí, yá won mama tǎlé bwálí kv tə wa. ³⁶ Pa, sə lià tə pií ba va tiv tə wa

də tɪbii tə wa, ba yè wodiu». ³⁷ Zwezi ma le ba, v wú: «Á tətə pɪan ba wodiu, sə ba dɔ́!» Ba dən ma swìn v con, ba wú: «Nə ba səbiu zənzən jə, sə nə ma yè wodiu nə pa lià ba tə nə». ³⁸ Zwezi dən ma bwe ba, v wú: «Dipen bagalı nə wulə á con? Vələ á jón!» Ba nə ywàn tə kwa nə, ba twi ba swìn v con, ba wú: «Nə jə dipen bonu də fələ bələ».

³⁹ Kɔ kwa nə, Zwezi pɪn nii v karɓia tə nə, v wú: «Á pɪan lià tə jə́n púló púló galɔ tə yuu wa!» ⁴⁰ Ba dən ma pa ba jə́n tɪa, bíí bíí, də finu finu. ⁴¹ Kɔ kwa nə, Zwezi tì dipen bonu tə də fələ bələ tə, v zìn v yáá yɪ nə, v kə Yɪ lèèè. U fɔ fɔ dipen tə v pa karɓia tə nə, sə ba ma tara lalɔ tə. U tàrì fələ bələ tə, də v pa ba mɛ nə. ⁴² Ba liù mama dí v sú. ⁴³ Ba pèè dipen tə də fələ tə mumunə, tə nə súé fɪyaran fugə bələ. ⁴⁴ Bara yɪ mùrò bonu ba wa, ba nə dí wodiu tə.

Zwezi vɛli níá yuu wa

(Matíe 14.22-33; Zwan 6.15-22)

⁴⁵ Kɔ kwa nə, Zwezi zəzən v pa v karɓia tə zɔ níá yuu bori tə wa, sə ba dé yáá, ba galɔ mɔnaa tə vən don nə Bətəsayɪda tɪv con. U mù tətə dən wá kə lià tə cwəŋə nə. ⁴⁶ U nə pɪn ba víí tə máŋá wa, v dígà paan don yuu wa, sə v jɔn Yɪ. ⁴⁷ Tɪa yí máŋá tə nə, níá yuu bori tə də karɓia tə yà wulə mɔnaa tə tətəŋi wa, yá Zwezi cɪcɪ ga wulə tɪa. ⁴⁸ U nɪ də, v karɓia tə na cən də níá yuu bori tə ka va, vɔv yà nə fuli kɔ naŋa bwálí tə, ba nə vələ tə yɪrɪ. Tɪbulakɔnɔv nii nə, v zàn v wulə níá tə yuu wa ba səpuni nə, v vɛli manɔn manɔn.

49 Yá máṅá tə nə, karbɪa tə nə ni wá də, ɔ vɛli níá tə yuu wa, ba bún də, ku yi wojijiru. Ba dān ma mà nii, 50 fən yà nə zva ba zənzən yiri. Zwezi ma ɔ swìn ba con lala, ɔ wú: «Á dàṅá á jìàn! Ku yi à mù nə! Á dānà ká pa fən ja aba!» 51 Ku kwa nə, ɔ dān zva níá yuu bori tə wa, ba səpuni nə, yá vɔv tə ga zɪɣi. Ku gwári ɔ karbɪa tə zənzən. 52 Ba nə ni Zwezi də, ɔ fva dipən tə, ba yà tə wà ɔ dīàn tə dēn lwarɪ. Ba pubɔŋi yà wà yí.

*Zwezi zwèe yayɪŋa yayɪran Zwenezarətə nə
(Matìə 14.34-36)*

53 Zwezi də ɔ karbɪa tə galɪ mɔnaa tə ba zwèe, ba cú tɪa Zwenezarətə nagwanaa wa. Lantə nə, ba zɪɣi ba níá yuu bori tə. 54 Ba nə cúé, də là tə zəzən ba lwarɪ Zwezi. 55 Bwálí tə mama là nə ni də, Zwezi wulə là tə yàá nan nagwanaa tə mama, ba janɪ yayɪŋa ba ja twi ba tɪtaran yuu wa. 56 Bwálí tə mama Zwezi nə vɛli, ku yi tɪan wooo, tɪfaran wooo, tɪbii wooo, là yàá ja ba yayɪŋa, ba va ba tún jéré bwálá nə. Ba yàá lòri wá, sə ɔ yá ɔ pa ba dwen ɔ gànù nii nə. Liù tə mama yàá nə dwen ɔ gànù tə nii nə, ku tíú yayɪɣv yàá zwèe.

7

*Kàrà nədwan tə yoo, ku nə kwən nə də Yɪ
yìèn duən nə*

(Matìə 15.1-9; Likə 11.37-41)

1 *Farɪzɪan-ba də Yɪ nii *yənu tìàn duən nə nan *Zwerizaləmə ba bà. Ba twi ba kɪkarɪ Zwezi.
2 Ba mìnè də, Zwezi karbɪa tə duən yàá dé wodiu

də ba jidurən. Ku dèñ nə yɪ, ba wà ba jìàn sɪn ndə nətɔ tə nə, ku nə mɛ. ³ Farɪzɪan-ba də *Zwifə-ba tə duən mɛ yà twá yofwamɪnan tə nə, ba nyɪna-ba nə yá ba pa ba. Ba yà ba dé, də ba nə wà ba jìàn sɪn zəni. ⁴ Ba nə nan jéré bwálí də ba bà, ba yàá dé yáá ba sɪn ba jìàn, ba dàñ ga dé. Ba twá dí yáá nə zənzən, sə ba də Yɪ yìèn ma kwen duən nə, ndə ka sɪn wùrú zwɪɪn, də lugu zwɪɪn, də nəkəni nə. ⁵ Farɪzɪan-ba də Yɪ nii yənu tián tə dàñ ma bwe Zwezi, ba wú: «Bèèè nə pɪn n karɪa tə ba nyɪna-ba yofwamɪnan tə nə twá? Ba dé wodiú də jìàn, tə nə wà sɪn».

⁶ Zwezi ma le ba, ɔ wú: «Yɪ nii *sùsùnù *Ezayi yà jə cígá, də ɔ nə dí yáá ɔ swìn á mù níé bələ tián tə yoo, ndə ku yà nə púpúní nətən: <Lìà-ba tə yɪ ba zìlì à mù Yɪ də ba nii cɪcɪ, yá ba waa ga ɲóná də nə. ⁷ Ba yɪjɔnt tə yɪ tɔtɔ, ku tə, ba nə kàrì ba bɪrɪ nə yɪ ləzoni kàrà, də ba yofwamɪnan tə yɪrɪ.»

⁸ Zwezi swìn ba con, ɔ wú: «Á yá Yɪ bɪra tə kwa, á ga twá ləzoni yofwamɪnan nə».

⁹ Zwezi dàñ ga sùrí lá, ɔ wú: «Á vɪga Yɪ bɪra tə mwálí mwálí, sə á ga twá á tətə yofwamɪnan nə. ¹⁰ Yɪ *nii tə, ɔ nə pɪn *Moyizə nə, cígá swìn, ku wú: <Zìlì n nuu də n nyɪna! Yá liù tə, ɔ nə zɪrɪ ɔ kə ɔ nuu də ɔ nyɪna nə, ɔ mɛ, sə ba gɔ wá».

¹¹⁻¹² Yá á mù bɪrɪ də, liù wàá ɔ swìn ɔ nuu də ɔ nyɪna con, ɔ wú: <N tori tə, à yà nə wá ma san mú tə yɪ à tún, sə ku yɪ *jɔɲi ku pa Yɪ nə». Ku dèñ nə yɪ <kərəban> də Zwifə-ba sɔgɔ. Yá á dàñ pɪn cwəɲə liù nə, sə ɔ dàñ ká kúvè san ɔ nuu də ɔ nyɪna nə. ¹³ Mə á yofwamɪnan tə, á nə kàrì lià

tə nə nə, á twá á ma li Yı sɔɡv tə nywari. Á fwa yìèn duən zənzən tə nə nyın ndə tə nə».

*Wiən tə nə cùgà ləzwənə Yı yáá nə
(Matıə 15.10-20)*

¹⁴ Zwezi ma kúv bon lià tə, v swın ba con, v wú: «Á mama cɔɡa, á ga ni kú tə dèń. ¹⁵ Won tə mama nə naŋa kàrá con, kú zwı ləzwənə wa, wàrì wá kú cùgà. Won tə nə naŋa ləzwənə waa, kú mù won tə nə wáá wá kú cùgà». ¹⁶ [Liù mama dàń mɛ, sə v kə diàn, v sùrí v zıan, v cɔɡv zəni!]

¹⁷ Máná tə, Zwezi nə nan lià tə wa v zı diè, v karbıa tə bwe wá kú zwansısara təntə dèń nə. ¹⁸ V dàń ma swın, v wú: «Á də tə yı lià tə, á nə wàrì yoo dèń á ni? Á ba nəń də, won tə nə twá nii kú zı liù waa wàrì wá kú cùgà? ¹⁹ Á yèrì də, wodiu tə ba v pubɔŋa tə wa zwı. Kú yı v pùé wa nə kú zwı, yá kú kwa nə, v yáá twa kú v dɔɡv kaduəyuu bwálí nə». Tə mù sùràn tə nə nə Zwezi twá v ma swın də, wodiu təlɛ, kú nə jə durən Yı yáá con. ²⁰ Yá v ga kúv swın, v wú: «Won tə, kú nə naŋa ləzwənə yıra nə pın v bıcan yı nəzonu Yı yáá con. ²¹ Liù waa con nə pubɔŋı kúkwınan yáá nan, tə pın v cwàrì, v ŋwın, v gwı, ²² v pìà lià kana, lià duən wiən jə yimən tə pa wá, v tɔŋa wɔlɔŋv, v gıgarı lià, v kúkukı Yı yırı tə, v yıı zwı lià wiən, v cəgə lià, v fwa fwıə, v ga yèrì v yáá. ²³ Tə mù yokúkwınan tə mama yı ləzwənə waa nə tə naŋa, yá tə ga pın v bıcan yı nəzonu Yı yáá con».

*Kavee don ken v waa Zwezi nə
(Matıə 15.21-28)*

²⁴ Ku kwa nə, Zwezi kèen lá, v va nagwanaa don wa, Tirə tuv tə nə wulə lá. U zba diè don wa, yá v ga ba pià, sə liù lwarı v nii nə, yá v dän nə wà wänı v cı, sə ba dän ká ni v ηwen. ²⁵ Kan don yà ni Zwezi yoo. U yà jə bùá, *zini yà wulə ku bùá təntə yuu wa. U dän ma zàn v bà v tu Zwezi nəe nə. ²⁶ Kan tə yà yi *Gərekə. Ba lərı wá Fenisi nagwanaa wa, Siri nə ti lá. U lòri Zwezi, sə v dıηı zini tə v li v bùá tə yuu wa. ²⁷ Yá Zwezi swın kan tə con, v wú: «Dé yáá n yá n pa diè là də ba sú, ka ti bısıná wodiu ka dıı kukurbii yáá, nə ba zıən yırı». ²⁸ U ma le wá, v wú: «Karnyına, ku yi cígá! Yá kukuri tə yáá dé wodimumunə tə, bısıná tə nə yá ba pın tə twı tta nə». ²⁹ Zwezi ma swın v con, v wú: «N nə le nə nətv tə yırı, n wáá n piı n virı, zini tə nan n bùá tə yıra». ³⁰ U piı v va v sän, v na v bisımaa tə də v tégé gədoo yuu wa. Zini tə ga nan v yıra.

*Zwezi súrú bəru don zıan v ga pvrı v nii
(Matıə 15.29-31)*

³¹ Zwezi nan nagwanaa tə wa, Tirə tuv nə wulə lá, v twá Sidon tuv. U zıgı lá v va v twá Tian-Fugə nagwanaa tə wa, v va Galile muna a tə vàn nə. ³² Ba jin bəe don v zıan nə bwın, v ga bəbe ba ja va v con. Ba lòri Zwezi, sə v tún v juın bəe tə yuu wa. ³³ Zwezi ma ja v cıci v ja nan là tə wa, v va yıηına. U ti v jıfwı v tırı bəe tə zıan wa. U li mımıan, v ma dwen bəe tə nəndəli nə. ³⁴ U zın v yáá yi nə, v sıı fıbn, v ga swın də v luv svgv, v wú: «Efata!» - Ku dən nə yi: «Súrí n tıàn.» ³⁵ Naa nədv də bəe tə zıan tə súrı, v nəndəli kòlù, v ga swın zəni. ³⁶ Zwezi ma swın

lià tə mama con də, ba dān ká man kv, ba bırı liù nə. Yá ba tə zəzəgi kv, ba pa kv nan kàrá wa. ³⁷ Kv dān ga gwárí lià zəni. Ba dān yáá swìn, ba wú: «Won tə mama, v nə fwa ziən zəni. U pın zıbuŋa nəń, bəren ga swìn».

8

Zwezi pùlù dipen v pa lià m̀̀r̀̀v̀̀ banıa nə (Matıə 15.32-39; Marəkə 6.35-44)

¹ Kv máŋá tə wa, lià zənzən yà kúv̀ kun duən nə, ba yà ga ba won mama jə, sə ba dé. Zwezi dān bon v karbıa tə, v swìn ba con, v wú: ² «Lalvı tə yinəgə jə nə, nə ba nə wulə də nə dıan batwa nətən, yá ba ga ba won jə, ba dé tə yırı. ³ À nə pın ba vıi də niən, ba dıàn wá zwèe, ba nan ba tv cwəŋə yuu, ba wa lià duən nə nan yıŋına yırı». ⁴ U karbıa tə ma le wá, ba wú: «Nə wàrı ba dipen nə pın, ba dé ba swı, bwálı kv tə wa, won mama nə təĺ». ⁵ Zwezi ma bwe ba, v wú: «Dipen bagalı nə á jə?» Ba ma le, ba wú: «Dipen barpe». ⁶ U dān ma pa nii lalvı tə nə, sə ba jəń tıa. U dān ga tı dipen barpe tə, v kə Yı lèèèe, v fu fu tə, v pa v karbıa tə nə, ba ma tara lià tə.

⁷ Ba yà tə jə fəlibii də. Zwezi ken Yı lèèèe fələ tə yırı, v ga swìn v karbıa tə con, sə ba tàrà tə ba pa lià tə nə. ⁸ Ba liù mama dí v sú. Karbıa tə ga pèe tə mumunə, tə nə ga, ba sú tıı barpe. ⁹ Yá ba yà ga yı lià m̀̀r̀̀v̀̀ banıa. Zwezi dān pın ba vıi.

¹⁰ Kɔ kwa nə, Zwezi də ɔ karɔɔa tə zəzən ba zɔ nía yuu bori tə, ba va Daləmanɔta nagwanaa wa.

Farızian-ba pìà, sə Zwezi biri ba ɔ dìn
(*Matıə 16.1-4; 12.38-39; Likə 11.16, 29*)

¹¹ *Farızian-ba tə twi, ba wulə ba swìn də Zwezi. Ba pìà, sə ba ja ɔ dən nə. Ba lòrì wá, sə ɔ tɔn yomɔɔ don ɔ ma biri ba də, ɔ dìn tə yɔ tə nan Yɔ con. ¹² Zwezi sıı fɔɔn ɔ kə ɔ waa, ɔ ga swìn, ɔ wú: «Bèèè nə pɔn zən lià ma pìà, sə à fwa Yɔ dìn mɔmɔn ɔ biri ba? Cígá mama, à m̀ nə swìn kɔ á con: À bá fwa Yɔ dìn mɔmɔn mama à biri ba». ¹³ Zwezi dən kèen ɔ ga yá ba, ɔ pì ɔ zɔ nía yuu bori tə wa, ɔ va mɔnaa tə vən don nə.

Zwezi karɔɔa tə wà lwarı won tə, ɔ nə yɔ
(*Matıə 16.5-12*)

¹⁴ ɔ karɔɔa tə yà swèéé, sə ba tì wodiu. Ba yà jə dipen nəɔɔ cɔcɔ nía yuu bori tə wa. ¹⁵ Zwezi dən ma swìn ba con, ɔ wú: «Á zurə á yɔra, á cia á tìn nə zəni də *Farızian-ba sabwarı tə. Á cia á tìn nə də *Erodə sabwarı tə». ¹⁶ ɔ karɔɔa tə ma swìn ba pwərə wa, ba wú: «Kɔ yɔ nə nə ba dipen jə, tə nə pɔn ɔ ma swìn nətɔ». ¹⁷ Zwezi lwarɔ kɔ tə, ba nə wú, ɔ dən ma bwe ba, ɔ wú: «Bèèè nə pɔn á ma wú: «Kɔ yɔ nə nə ba dipen jə tə yɔrɔ nə»? Á tə wà lwarɔ! Á tə wà kɔ dən nì! Á pubɔɔa wà yí! ¹⁸ Á jə yía, tə ba lá na! Á jə zıan tə ba nən! Á tə wà lıı! ¹⁹ Máná tə wa, à nə fwa dipen bonu tə à pa bara m̀r̀ bonu tə nə, á pèe tə mɔmɔnə á sú fıyaran bagalı?» ɔ karɔɔa tə le, ba wú: «Fıyaran fugə bələ». ²⁰ «Sə máná tə wa,

à nə fva dipen barpe tə à pa là m̀r̀r̀ bania tə nə, dipen mumunə tí bagalı nə á tí?» Ba le wá, ba wú: «Tí barpe». ²¹ Zwezi dàń ma swìn ba con, v wú: «Yá á ga tə ba ǹń?»

*Zwezi s̀r̀ú liliu don yá Bətəsayıda nə
(Marəkə 10.46-53; Zwan 9.1-11)*

²² Zwezi də v karbia tə dàń v̀li ba yí Bətəsayıda tiv. Lantə nə, là jun liliu don, ba ja bà Zwezi con, ba l̀r̀ wá, sə v dwen v yıra, sə v s̀r̀ı v yá tə. ²³ Zwezi jun liliu tə jun nə, v van wá v ja nan tiv tə kwa con. U dàń ga li mımıan mancın v kə bεε tə yá yuu wa. U t́n v j̀an v yuu, v ga bwe wá, v wú: «N wáá won n nı?» ²⁴ Liliu tə s̀r̀ı v yá, v ga le, v wú: «À na ləzoni, à na ba ndə t́an nə, yá ba ga v̀li». ²⁵ Zwezi k̀v̀ t́n v j̀an bεε tə yá yuu. Liliu tə nə ywáń v yáá mənə mənə, v yá tə dàń na wıən tə mama pwənə pwənə. U nı yazurə. ²⁶ Zwezi dàń ma swìn, v wú: «V̀li n sáń! Dán ká va tiv tə wa!»

*Piyerə swìn də, Zwezi nə yı Kərisə
(Matıə 16.13-20; Likə 9.18-21)*

²⁷ Zwezi də v karbia dàń ja ba yáá ba man Filipə Sezare tıan tə con. Ba nan cwəńə yuu, v ma bwe ba, v wú: «B̀eεe nə là tə swìn à yuu wa?» ²⁸ Ba ma le wá, ba wú: «Ba duən wú, n yı *Zwan-Batisə. Ba duən wú, n yı Yı nii *s̀s̀ǹ Eli. Ba duən də wú, n yı Yı nii s̀s̀ǹ tə wa liù don». ²⁹ Zwezi ma k̀v̀ bwe ba, v wú: «Sə á m̀ con nə? Wá nə á wú, à yı?» Piyerə ma le, v wú: «N yı *Kərisə». ³⁰ Zwezi dàń ma dù s̀ú ba nii nə, sə ba dán ká swìn kv liù mama con.

*Zwezi swìn v tian də v ka bwin ka nan yoo
(Matıə 16.21-23; Likə 9.22)*

³¹ Ku kwa nə, Zwezi yà wulə v kàrì v karbıa tə, v wú: «*Ləzwənə-Biu* mə, sə v dé càn zənzən. *Zwifə-ba *nəkwına, də Yıı *jonwana yun tıán, də Yıı nii *yənu tıán wá vı wá ba dugv. Ba wá gv wá, kv nə yı dıan batwa, v wá pıı v bwin».

³² V yáa maņa kv, v bırı ba pwənə pwənə. Pıyerə dãn ma bon wá v ja nan kwa con, v wulə v caga v nii nə. ³³ Yá Zwezi dãn pıı v vəvəri, v ywãn v karbıa tə duən tə, v ga caga Pıyerə nii nə, v wú: «Ja pıà bwálı, *Sıtana, n nə yı n bııa ndə ləzoni nə, n ba bııa ndə Yıı nə tə yırı».

*Zwezi ka twá ıwırán
(Matıə 16.24-28; Likə 9.23-27)*

³⁴ Ku kwa nə, Zwezi bon v karbıa tə də lià tə, v kə duən nə, v swìn ba con, v wú: «Liù tə mama nə pıà, sə v bà v twá à nə, kv tíú kúv dãn ká fwa v təntıan puswənə. Kv tíú mə, sə v sèe v twá v dé càn də nə, kv ja vələ v tıan dagarv tə yuu wa.

³⁵ Kv yı cıgá, liù tə, v nə pıà, sə v jon v mıı tə, v wá kwın kv nə. Yá liù tə, v nə wá dugv v mıı tə à m̀ yırı də Yıı sıywanıv tə swıııv yırı, kv tíú wá jon v mıı. ³⁶ Kv funə wa yən nə kv pa liù nə, də v nə nı tıa yuu jıjə tə mama, yá v ga kwın mıı tə nə, kv nə ba zwèe Yıı con?

³⁷ Won wulə ləzwənə nə wá pa, sə kv ma yè v mıı tə kv jon, naaa? ³⁸ Zən ləzoni tə yáa tələ də Yıı, ba ba Yıı nii zilı. Yá liù dãn nə dərı cavıra, sə v bırı də, v ya à m̀ nə tı, v ga dərı cavıra, sə

---

* **8:31** 8.31 Zwezi yı v tətə yoo nə v swìn.

υ swìn à sɔywǎǵú tə, *Ləzwənə-Biu† tə bá sèe υ jon ku tíú, máǵá tə, υ nə wá pìi υ bà də *malıke υ nyına tə dun tə wa».

9

¹ Zwezi kúù swìn ba con, υ wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Lià duən, ba nə wulə yəbə, bá ti, də ba nə wà Yı pàrì tə ni də, ku biàn də diàn».

Zwezi lwàn υ tiàn

(Matıə 17.1-13; Likə 9.28-36; 2 Piyerə 1.16-18)

² Ku dian bardu kwa nə, Zwezi bon Piyerə də Zwakə də Zwan, υ ja di paan nəfaru yuu, ba də wá cıci. Ba nə diğà ba yí lá, υ lwàn υ tiàn ba yíá yuu wa. ³ U ganan tə yà cıci. Tə yà piri tə doni nətu tə, ləzwənə nə wáá ka pın tə piri tia yuu wa. ⁴ Ku kwa nə, Yı nii *sùsùnù Eli də *Moyizə nan υ karbia batwa tə nə. Ba yà wulə ba swìn də Zwezi. ⁵ Piyerə dàñ swìn Zwezi con, υ wú: «Karnyına, ku ziən də, nə nə wulə yəbə. Nə dàñ wá pú gansilə batwa, n mù nədu, Moyizə nədu, Eli də nədu». ⁶ Piyerə yà yèrì ku tə dèñ, υ nə swìn, υ də karbia tə duən yà nə zəzəgə zənzən yırı. ⁷ Bakwan don nan ku pəri Moyizə də Eli yuu nə. Bakwan tə wa Yı kori swìn lá, ku wú: «Ü tə nə yı à biswənə, á cıga υ nii sugu». ⁸ Naa nədu, də karbia tə ywàn ba səpuni nə, yá ba kúù wà liù mama ni. Zwezi yà yı υ cıci də ba. ⁹ Ba nə naǵa paan tə yuu ba cwi, Zwezi pın karbia tə nii, υ wú: «Á dàná ká man ku tə, á nə

† 8:38 8.38 Zwezi yı υ tətə yoo nə υ swìn.

nı tə, á bırv lı̀u mama. Á jana kv á nii nə, kv ja vələ *Ləzwənə-Biu* tə ka pıı ka bwin tıga wa». ¹⁰ Ba zılı v nii, yá ba dən yà bwe duən, ba wú: «Ka tı ka pıı ka bwin, tə dən nə yı bəeəe?»

¹¹ Karbıa tə dən ma bwe Zwezi, ba wú: «Bəeəe nə pın Yı nii *yənu tıán tə ma wú, də Yı nii səsənə Eli nə wá dé jonu tə yáá v bà luv?» ¹² U ma le ba, v wú: «Eli nə me, sə v dé yáá v bà v kwen wıən tə me v kə duən nə. Kv púpúnı Yı sagı tə wa, kv wú: <Ləzwənə-Biu wá dé cən zəni. Lı̀a ga wá nyáná wá. Tə də yı̀en tə wá tın cígá.> ¹³ Yá à mù nə swın kv á con: Eli cígá nə twı, lı̀a duən ja wá, ba ma fwa kv tə, ba nə pı̀a, ndə kv nə púpúnı nətv tə!»

Zwezi li bisımaa don yuu zini, kv nə wıwalı wá
(*Matıə 17.14-21; Likə 9.37-43*)

¹⁴ Kv kwa nə, Zwezi də v karbıa batwa tə, Pıyerə də Zwakə də Zwan pıı ba va karbıa tə duən tə con. Máná tə, ba nə twı ba yı, lı̀a zənzən yá kıkarı karbıa tə duən tə. Yı nii *yənu tıán yá wulə ba tıtúnı də karbıa tə. ¹⁵ Máná tə wa, lı̀a tə nə nı Zwezi, ba zəzəgə, yá ba ga dəri ba va, sə ba jın wá. ¹⁶ Zwezi bwe ba, v wú: «Bəeəe nə á wulə á tıtúnı duən pwərə wa?» ¹⁷ Bəe don ma le lı̀a tə wa, v wú: «Karnına, à bıú nə à ja bà n con. *Zini jə wá, kv pa v nii dənə. ¹⁸ Máná tə mama, zini tə nə zán v nə, kv yáá dı wá tıa. U mııııan pəlı, v yələ ga za duən nə, v ga yáá

* **9:9** 9.9 Zwezi yı v tətə yoo nə v swın.

ku. À lòrì n karbɪa tə, sə ba lɪ zini tə v yuu wa, ba ga wà ku dɪàn jɪn».

¹⁹ Zwezi ma swìn karbɪa tə con, v wú: «Á mù zèn lià-ba, á tə nə ba Yɪ nii sèe. Dɪan bagalt nə à tə wá yà də aba? Ku yɪ à wá ja pínú ku mɛ nətə də aba? Á jana wá, á ja bà à con!» ²⁰ Ba jɪn biú tə, ba pa wá. Máná tə, zini tə nə nɪ Zwezi, ku vuvugu biú tə zəni. Biú tə tva tva v bəbəli, yá v mɪmɪan ga pàli. ²¹ Zwezi dən ma bwe biú tə nyɪna, v wú: «Ku dɪan bagalt nə v yɪ nətən?» U nyɪna tə ma swìn, v wú: «Ku yɪ v bɪsíní mama nə. ²² Nɛɛ kapɔɔv, zini tə yàá yigu wá, ku dɪ mən wa, nə à yèé níá wa, sə ku gv wá. Yá n nə wáá won n fwa, sə n dəri nə yinəgə, n ga san nə nə». ²³ Zwezi ma swìn, v wú: «Bèèèe nə pɪn n le də, à nə wáá won à fwa? Won mama wáá ku pa liú tə nə, v nə keni v waa Yɪ nə». ²⁴ Naa nədɔ də biú tə nyɪna cərí v kə yɪ nə, v wú: «À ken à waa Yɪ nə, yá n dən nə san nə, sə à kúv dən ká bèèé».

²⁵ Zwezi nə na də, lià dəri ba twi ba nə tə, v baa zini tə nii nə, v wú: «Zini tə nə cì ku pɪn liú ba swìn də liú ba nən, à mù nə pɪn nii, sə n nan biú tə yɪra. N kúv dən ká píí n zv wá mama!» ²⁶ Zini tə mà nii, ku vuvugu biú tə zənzən, ku ga nan. Biú tə yà yɪ ndə v tɪga, ku pa, lià duən yà nə zɪga lá, yà swìn də, v tɪga. ²⁷ Yá Zwezi jɪn v jɪn nə, v van wá v zìn. Biú tə zàn v zɪga yɪ nə.

²⁸ Zwezi nə vɛli sàń máná tə nə, v də v karbɪa tə cɪcɪ nə wulə, ba dən bwe wá, ba wú: «Bèèèe nə pɪn, nə wà wàní nə lɪ zini tə?» ²⁹ Zwezi ma

le ba, v wú: «Kv yi yijunɪ cɪcɪ nə wàá zini kv tə yiri kv lɪ!»

*Zwezi kúv swìn v tian tə də v ka bwin tə yoo
(Mat̩ə 17.22-23; Likə 9.43-45; Marəkə 8.31-33)*

³⁰ Zwezi də v karbɪa tə nan lantə, ba twá Galile nagwanaa. Zwezi yà ba pìà, sə ba lwarɪ v bwálí, ³¹ v yà nə kàrì v karbɪa tə yiri. U swìn ba con, v wú: «Lìà wá tì *Ləzwənə-Biu†. U wá zv ləzoni jìàn wa. Ba wá gv wá. Kv dian batwa diun nə, v wá pìi v bwin». ³² Yá v karbɪa tə wà sɔgv tə dèñ nì, ba ga dəri fən, sə ba bwe wá.

Wàà nə wá yà nə yuu wa?

(Mat̩ə 18.1-5; Likə 9.46-48; Marəkə 10.42-45)

³³ Zwezi də v karbɪa tə dàñ yí Kaperənayimə tiv. Máná tə, ba yà nə wulə diè wa, Zwezi bwe v karbɪa tə, v wú: «Bèèèe dèñ nə nə á tútùnɪ duən, də nə nə wulə cwəŋə tə yuu wa?» ³⁴ Ba yà púé ba nii, ba yà nə yi ba tútùnɪ duən, sə ba lwarɪ liù tə, v nə wá yà ba yuu wa yiri. ³⁵ Zwezi dàñ ma jèñ tia, v ga bon v karbɪa fugə bələ tə, sə ba boli v yira. U swìn ba con, v wú: «Liù tə, v nə pìà, sə v yà yuu wa, kv tíú tə mɛ, sə v ya ba mama wa nəmaa. U ga mɛ, sə v tun v pa ba mɛ nə». ³⁶ U dàñ ga tì bisumabiə, v zɪɪ ba yáá con. U kukwalɪ wá v kə v nyɔnɪ nə, v ga swìn, v wú: ³⁷ «Liù tə, v nə jɪn bisumabii ba tə don zəni à mù yiri, kv yi à mù tətə nə kv tíú jɪn zəni. Yá liù tə, v nə jɪn nə zəni, kv tíú bɪrɪ də, v jɪn liù tə, v nə tun nə, zəni».

† 9:31 9.31 Zwezi yi v tətə yoo nə v swìn.

*Liù tə, v nə ba nə nə zıga, yı nə liù
(Likə 9.49-50)*

³⁸ Zwan swìn Zwezi con, v wú: «Karnyına, nə nı bεε don v ja n yırı tə, v ma lı *zinə, yá v ga təléd də nəba. Nə yà swìn də, v ba cwəŋə jə, sə v fwa kv, v nə təléd də nəba tə yırı». ³⁹ Yá Zwezi dàń le ba, v wú: «Á dàna ká cì v nə, á yaga wá, sə v fwa! Liù tə, v nə wá twá à yırı tə nə, v ma fwa yomıv, v wàrì à yolwan v pıı v swìn síún síún. ⁴⁰ Cígá, liù tə, v nə ba nə nə zıga, yı nə liù. ⁴¹ Liù nə pın aba wùrú zŋa də níá, á nə yı à mù *Kərisə là yırı, cígá mama, à mù nə swìn kv á con, kv liù təntə bá kwìn v ŋwírán nə Yı con».

*Ka dé càn kvkwa cvna fàŋú
(Matıə 18.6-11; 5.29-30; Likə 17.1-2)*

⁴² Kv kwa nə, Zwezi kúv swìn, v wú: «Liù tə, v nə pın, labwana təntə, ba nə keni ba waa à nə wuuu, don twá v nə, v dɔgv Yı cwəŋə tə, ka jén, kv wá kvkwanı kv tíú con nə, də ba nə vwə kapan nəfarv v bıan nə, ba ja va, ba dı mvv wa. ⁴³ Də kv nə wá twá n jıun nə, n ma tun cvna, sə n gwəŋə kv. N nə zva mı tə wa, kv nə ba zwèe Yı con, də jıun nədv, kv kvkwa n nə zva mən diè wa də jìan bələ. Tə mən təntə nə ba dəŋi. ⁴⁴ Lantə, zonzuran wulə, tə nə dé yıra, tə ga ba tı, yá mən tə ga ba dəŋi abada. ⁴⁵ Də kv nə wá twá n naa nə, n ma tun cvna, sə n gwəŋə ka. N nə zva mı tə wa, kv nə ba zwèe Yı con, də naa nədv, kv kvkwa n jə nεε bələ, yá n ga zv mən diè wa. ⁴⁶ [Lantə, zonzuran wulə, tə nə dé yıra, tə ga ba tı, yá mən tə ga ba dəŋi abada.] ⁴⁷ Də

ku nə wá twá n yii nə, n ma tun cuna, sə n li ku dugv. N nə zva Yı pàrì wa də yii nədu, ku kukwa n nə jə yíá bələ, yá n ga zu mən diè wa. ⁴⁸ Lantə, zunzuran wulə, tə nə dé yıra, tə ga ba ti, yá mən tə də ga ba dənji abada.

⁴⁹ Càn mən wá cú liù mama yuu wa. Tə wá kwen liù mama tə li cuna wa. ⁵⁰ Nakwan yı won, ku nə ziən. Yá ka nyıŋa nə nan, á kúv wàrì ka á pın ka pıi ka janı nyıŋa. Á yana ndə nakwan nə, á ga ya də duən də bıcan sié».

10

Zwezi kàrì ka kwa kasweri yoo (Matıə 19.1-12; 5.31-32)

¹ Zwezi nan v yá ku bwálí tə. Ku kwa nə, Zwezi vəli Zwıde nagwanaa wa, Zwurəden muna tə vən don nə. Lià zənzən kúv twi ba pú v yuu nə. U yà kàrì ba, ndə v yàá nə fwa mánjá mama nətv. ² *Farızıan-ba duən fàrú ba yí wá, sə ba ja v dən nə. Ba dən bwe wá, ba wú: «*Zwıfə-ba Yı *nii yìèn tə, v nə pın *Moyizə nə, yàá pa cwəŋə bεε nə, sə v dugv v kan?» ³ Zwezi ma pıi v bwe ba, v wú: «Kàrà kwà nə Moyizə bırv aba?» ⁴ Ba ma wú: «Moyizə pın cwəŋə bεε nə, sə v púpúnı ka kwa kasweri sagı, v ga dugv v kan». ⁵ Zwezi ma swın, v wú: «Moyizə púpúnı ku mù bıra tə v pa aba, á zıbaniun tə yıri. ⁶ Yá ku nə zıgı mánjá tə nə, Yı nə fwa wiən mə, Yı fwa ləzwənə, v fwa bεε də kan. ⁷ Mə nətv nə ku púpúnı, ku wú: «Ku mù yıri nə, bεε wá nan v yá v nuu də v nyına, v ga vwa v tıàn v kan nə. ⁸ Yá ba mə bələ wá jı won nədu.»

Zwezi swìn v sùrí lá, v wú: «Yá ba kùò bá yà lià bələ, ba dàñ wá yà won nədv. ⁹ Ləzwənə mama kùò wa mə, sə v pwèe won tə, Yı nə vwə duən nə».

¹⁰ Máná tə, ba nə zva diè, v karbia tə kùò bwe wá tə mù yìèn tə yuu wa. ¹¹ U swìn ba con, v wú: «Bεε tə, v nə dvgv v kan, v ga swe v don, kv yı bacwan nə v fwa də təntən kan tə. ¹² Nətv nə, kan də kùò nə dvgv v bari, v ga va v swe bεε don, v də kùò yı kacwan nə v fwa».

Zwezi də bısíná yoo

(Matıə 19.13-15; Likə 18.15-17)

¹³ Lià yà jun bısíná ba ja ba Zwezi con, sə v dwen ba yıra. Yá v karbia tə dàñ wulə ba caga ba nii nə. ¹⁴ Zwezi nə nı kv, v lıŋa zàn. U swìn v karbia tə con, v wú: «Á yaga bısíná tə, sə ba bà à con. Á dàná ká cı ba nə. Lià tə, ba nə yı ndə bısíná tə nə, nə wá yà də Yı v pàrì tə diŋə wa. ¹⁵ Cígá mama, à mù nə swìn kv á con: Də liù nə ba sèe, v jì ndə bısımaa, v ba wànı Yı pàrì tə wa v zv abada».

¹⁶ Kv kwa nə, v kukwalı bısíná tə v kə v nyunı nə, yá v tún v jìàn ba yuu wa. U lòrì Yı v pa ba.

Jjə balandrv don yoo

(Matıə 19.16-30; 6.19-21; Likə 18.18-30; Romə tıán 10.3)

¹⁷ Zwezi yà ma vırı, də bεε don dəri, v yı wá. U tv v nadwana nii nə Zwezi yáá con, yá v ga bwe wá, v wú: «Karnyına, n yı pubwanv tíú. Bèèe nə à mə, sə à fwa, sə à ma na mı tə, kv nə ba zwèe Yı con?» ¹⁸ Zwezi ma le wá, v wú: «Bèèe nə pın, n ma boŋə nə pubwanv tíú? Liù tələ, v

nə yɪ pubwanɔ tɪú, də kɔ nə tà Yɪ cɪcɪ. ¹⁹ N yèé Yɪ *nii yìèn tə, ɔ nə pɪn *Moyizə nə: <Dàn ká gɔ liù! Dàn ká cwàrì! Dàn ká ɲò! Dàn ká kɔna kɔnkɔn n kə liù nii nə! Dàn ká gɪgarɪ là! Zilí n nuu də n nyɪna nii!> » ²⁰ Bɛɛ tə ma le wá, ɔ wó: «Karnyɪna, à zilí Yɪ nii yìèn tɛntə mɛ, də à tə yɪ bisɪmaa». ²¹ Zwezi ywàń bɛɛ tə də sonu. U dàń ma swìn ɔ con, ɔ wó: «Won nəɔv nə ga, sə n fwa: Vəli n yè wiən tə mɛ nə wulə n con. N tì tə səbiu tə n pa zɔra nə. Yá n wá na wiən tə, kwənə nə dáá Yɪ *sàń nə. Kɔ kwa nə, n dàń bà n twá à nə». ²² Yá máńá tə, bɛɛ tə nə nì sùràn tɛntə, ɔ yáá cùgò. U kèén ɔ vií, ɔ yà nə yɪ wiən zɛnzɛn tɪú yɪrɪ.

²³ Zwezi ywàń ɔ karɓia tə, də ba nə kəkəli wá, ɔ dàń ga swìn ba con, ɔ wó: «Kɔ bá yà mwálí kɔ pa jɲə tián nə, sə ba zɔ Yɪ pàrì tə wa». ²⁴ Sùràn tə gwárí ɔ karɓia tə zəni. Yá Zwezi kùò pìí ɔ swìn ba con, ɔ wó: «À ɓia-ba, Yɪ pàrì tə wa zwɔ cígá tà mwálí. ²⁵ Nyɔgɔma ka twá gancɪn ɓɔɔ kɔ nan yɪ mwálí, kɔ doni jɲə tɪú nə pìà, sə ɔ zɔ Yɪ pàrì tə wa». ²⁶ Sùràn tə kwɛn tə gwárí ɔ karɓia tə, ba dàń ga swìn duən nə, ba wó: «Kɔ nə yɪ nətv, liù tɛlé, Yɪ nə wá wàní ɔ jon kɔ tɪú ɔ cɔna wa». ²⁷ Zwezi ywàń ba ɔ ga swìn, ɔ wó: «Kɔ yɪ won tə, ləzoni nə wàrì ba fwa, yá kɔ tà Yɪ mù! Yɪ mù wàá won mama ɔ fwa».

²⁸ Piyerə dàń ma swìn ɔ con, ɔ wó: «Ywàń, nə dɔgɔ won mama, nə ga twá n nə». ²⁹ Zwezi ma le wá, ɔ wó: «Cígá mama, à mù nə swìn kɔ á con: Liù nə taa à mù də Yɪ sɔywáńɔ tə yɪrɪ, ɔ nan ɔ ga yá ɔ sàń, nə à yèé ɔ nubia, də ɔ nuu,

də v nyına, də v bia, də v kárí. ³⁰ Kú tíú wá na síún máńá kú tə wa dii, də nubia, də ninə, də bia, də kárí, kú nədu mama nəε bíí. Yá v ga wá dé càn də. Yá máńá tə, kú nə wulə yáá kú bìn, v wá na mı, kú nə ba zwèe Yı con. ³¹ Təntən là dáá, ba nə wá yà talíkwa là. Yá talíkwa là də ga dáá, ba nə wá yà təntən là».

Zwezi kúv píi swìn v tian tə, də v ka píi ka bwin ka nan tə yoo

(Matıə 20.17-19; Likə 18.31-34; Marəkə 8.31-33)

³² Zwezi də v karbia tə yà wulə cwəŋə yuu ba vələ *Zwerizalemə. Zwezi yà wulə ba yáá v vèli. U karbia tə pwíi cùgò, yá fən ga zu là tə nə twá ba kwa. Zwezi kúv bon v karbia fugə bələ tə v kə duən nə. U man won tə nə wá yí wá síún nə, v bıri ba. ³³ U swìn ba con, v wú: «Á cuga zəni, nə wulə cwəŋə wa, nə ma vələ Zwerizalemə. Mə tuv təntə wa nə, ba wá ja *Ləzwənə-Biu* tə, ba kə Yı *joŋwana yun tian də Yı nii *yənu tian jian wa. Ba wá bürì v bürà, sə ba gu wá. Ba wá kə wá là tə, ba nə yèrì Yı, jian wa. ³⁴ Ba wá mun wá, ba pi mımıan ba lwá v yuu wa. Ba wá mà wá v yıra lá, yá ba ga gu wá. Yá dian batwa nii nə, Yı wá píi v bwin wá, v li tian wa».

Zwakə də Zwan píà, sə ba na dun

(Matıə 20.20-28; Likə 22.24-27; Zwan 13.3-17)

³⁵ Kú kwa nə, Zebede bia tə, Zwakə də Zwan, twi Zwezi bian nə, ba swìn v con, ba wú: «Karnyına, nə píà, sə n tun kú tə, nə nə lòrì tə

* **10:33** 10.33 Zwezi yı v tətə yoo nə v swìn.

n pa nəba». ³⁶ Zwezi ma bwe ba, v wú: «Bèèèe nə á pià, sə à tun à pa aba?» ³⁷ Ba ma le, ba wú: «Mánjá tə, n nə wá dé n pàrì tə, pa nə jəń nə boli n yira dun gwələ yuu, v don n jizən nə, v don də n jigwiə nə». ³⁸ Zwezi dàń ma swìn ba con, v wú: «Á yèrì kv tə, á nə lòrì. Á wá wàní á zigi á dé càn tə, à nə wá dé naaa? Á ken á sírí, sə á kə á tìàn yacara tə wa, ndə à nə naaa?» ³⁹ Ba dàń ma le wá, ba wú: «Nə wàá». Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Kv yi cígá, á wá dé càn tə, à nə wá dé. Á wá kə á tìàn yacara tə wa, tə nə wá yí nə. ⁴⁰ Yá kv tà à mù nə me, sə à pa nii, də liù wà tə nə wá jəń à jizən nə, nə à yèó à jigwiə nə. Yu nə kwèn tə mù bwálá tə, v tún lià tə nə, tə nə me də ba, kv tà à mù».

⁴¹ Mánjá tə v karbía fugə tə duən nə nì kv, ba lɥa zàn Zwakə də Zwan yuu. ⁴² Zwezi dàń ma bon ba mama v swìn, v wú: «Á yèó də lià tə, ba nə tì ba tìàn ndə pèegá nə, yáa wɔwalɔ ba lià tə, ba nə jèó ba yuu wa, ndə ba ywəŋə nə. Yá ladira tə yáa pa ba lwarɔ ba diàn nii nə. ⁴³ Yá kv mù nə wà me, sə kv fwa á pwərə wa. Á liù tə, v nə pià, sə v yà ləzwənfərv, kv tíú me, sə v yà á tɔtɔnbiu. ⁴⁴ Á liù tə, v nə pià, sə v yà á yáá tíú, kv tíú me, sə v yà á me yonju. ⁴⁵ *Ləzwənə-Biu† tə nə tà v twi, sə v jəń, sə ba tun ba pa wá yiri. U yi v twi, sə v tun v pa lià nə, sə v pa v mu ndə ŋwírán nə, sə v ma jon lià kapɔpɔ ba cɔna wa».

*Liliu Barətime lòrì, sə v yíá sírí
(Matìə 20.29-34; Likə 18.35-43)*

† **10:45** 10.45 Zwezi yi v tətə yoo nə v swìn.

⁴⁶ Zwezi də v karbua tə dān vələ ba yí Zweriko tu. Ba də lià zənzən nə nan tu təntə wa, ba vələ *Zwerizalemə. Ba nə nan máná tə wa, də Time biú Barətime, liliu don, yà jə cwəŋə nii nə v lòri. ⁴⁷ U nə nì də, ku yí *Nazarətə Zwezi, v dān wulə v boŋə, v wú: «Zwezi, *Davidə nàú, dəri à yinəgə!» ⁴⁸ Lià zənzən caga v nii nə, sə ba pa, v pú v nii. Yá v dān nə kwən v cərí v kəni yu nə, v wú: «Davidə nàú, dəri à yinəgə!» ⁴⁹ Zwezi ma zıgı v swìn, v wú: «Á boŋə wá!» Ba dān ma bon liliu tə, ba ga swìn v con, ba wú: «Pa n jìàn ja dīàn, zàn yu nə, v boŋə mú». ⁵⁰ Liliu tə dıgı v ganyav lala, v zàn v va Zwezi con. ⁵¹ Zwezi ma bwe wá, v wú: «Bèèèe nə n pìà, sə à fwa à pa mú?» Liliu tə ma le wá, v wú: «Karnyuna pa, sə à yíá tə kúv na». ⁵² Zwezi ma swìn v con, v wú: «N wàá n vırí! N nı yazurə, n nə ken n waa à nə tə yırı». Naa nədv, də v na lá. U dān ma pú Zwezi kwa cwəŋə tə yuu wa.

11

Zwezi zwı Zwerizalemə
(*Matıə 21.1-11, 14-17; Likə 19.28-44; Zwan 12.12-19*)

¹ Zwezi də v karbua tə vəli ba yí *Zwerizalemə. Ba twá Betəfazwe də Betani tıan tə wa *oliviye tıán paan tə səpuni nə ba le. Zwezi ma tun v karbua bələ. U swìn ba con, v wú: ² «Á vələ tu tə nə wulə á yáá. Á nə zəzən á yí, á wá na bıabiə də ka vwə. Liù mama tə wà ka yuu jəñ. Á kura ka á ja bà. ³ Yá liù nə bwe aba, v wú: «Bèèèe nə pın, á ma fwa ku?», sə á swìn v con: «*Yuu-Tiu

nə pià ka». Á nə swìn nətu, ku tíú tə wá yá v pa á ja ka á bà yəbə síún síún».

⁴ Ba nə vəli ba cígá ni bɪnabiə kàrá wa cwəŋə yuu, də ka vwə diè don mimii nə. Ba ma kuru ka. ⁵ Lìà tə duən yà nə wulə lá bwe ba, ba wú: «Bèèèè nə á wulə á fwa? Bèèèè yiri nə á ma kùrì bɪnabiə ka tə?» ⁶ Karbɪa tə ma le lià tə nətu, Zwezi yà nə swìn ba con. Lìà tə ma yá ba, ba vií.

⁷ Ba jin bɪnabiə tə ba ja va, ba pa Zwezi nə. Ba tún ba ganan bìnà tə yuu, Zwezi di v jèé. ⁸ Lìà zənzən làrì ba ganan cwəŋə tə wa. Ba duən də làrì tián vuran*, ba nə za ba kárí wa. ⁹ Lìà tə, ba nə wulə Zwezi yáá ba vəli, də ba tə, ba nə wulə v kwa, cèrí ba kəni yu nə, ba wú:

«Ozana† Yu *sàh nə! Yu wá fwa zəni lù tə yira, v nə biàn Yuu-Tiu yiri yuu wa! ¹⁰ Yu wá fwa zəni pàrì tə yuu wa, ku nə biàn! Yu wá fwa zəni nə nɪbɛɛ pìú *Davidə pàrì tə yuu wa, ku nə kúú píí ku biàn! Dun mɛ wa Yu sàh nə v con».

¹¹ Ku kwa nə, Zwezi zva Zwerizalemə wa, v va Yu *diè tə wa. U nə ywàñ wiən tə mɛ v zwèè, tia tə yí tə. U dàñ nan v də v karbɪa fugə bələ tə va Betani.

Zwezi ziri v kə kapırv don nə

(Matıə 21.18-22; Likə 13.6-9; Zwakə 5.16-18)

¹² Ku tia nə puri, Zwezi də v karbɪa tə nə naŋa Betani máŋá tə wa, niən jin Zwezi. ¹³ U ni kapırv don yırɪna, ku yà nə jə vuran. U vəli v ywàñ, sə

* **11:8** 11.8 Ku nətu bırı də, lià tə pin dun Zwezi nə. † **11:9** 11.9 Ku dèñ nə yı <Dun mɛ wa Yu con!>

υ jén υ wá na bia ku yuu. Mánǵá tǝ, υ nə yí tíù tǝ yúra, vuran cici ya nə wulǝ, kapıra buv mánǵá yà tǝ nə wà yí yiri. ¹⁴ Zwezi dàñ ma swìn kapıru tǝ con, υ wú: «N kúò ba zın bia, sə liù dǝ!» U karbia tǝ ni ku tǝ, υ nə swìn.

Zwezi dıñı baywǝlǝ υ lı Yı diǝ tǝ wa

(Matıǝ 21.12-13; Likǝ 19.45-48; Zwan 2.13-17)

¹⁵ Ku kwa nə, Zwezi dǝ υ karbia tǝ yí *Zwerizalemǝ. Zwezi zva *Zwifǝ-ba Yı *diǝ dǝwoo tǝ wa, υ ga dıñı lià tǝ mama, ba nə yoli, dǝ ba tǝ, ba nə yǝ, ku bwálı tǝ wa. U dıñı lià tǝ. U yigu ba tǝ nə lárı səbıa‡ tabılan, dǝ ba tǝ, ba nə yoli nasara gunponı§ tǝ gwǝlǝ υ dı tıa. ¹⁶ U ga kúò ba yá υ pın liù mama zıñǝ won υ ja twá Yı diǝ tǝ wa υ le. ¹⁷ Ku kwa nə, Zwezi kàrì ba, υ wú: «Ku púpúnı Yı sagı tǝ wa, ku wú: «Ba wá bon à diǝ tǝ «lıv dwıé tǝ mama yıjıñı diǝ».» Yá á mù janı ka á ma fwa ñwına yısǝgǝ bwálı!»

¹⁸ Zwezi kàrà tǝ yà zva lià tǝ zǝni. Mánǵá tǝ, Zwifǝ-ba Yı *jıñwana yun tián, dǝ Yı nii *yǝnu tián nə ni ku mù tǝntǝ, υ fǝn zva ba. Ba dàñ pıà nǝtv tǝ, ba nə wá twá ba ma pa ba gv Zwezi.

¹⁹ Dǝdǝni nə yí, Zwezi dǝ υ karbia tǝ nan Zwerizalemǝ wa.

Á kǝnǝ á waa Yı nə wuuu

²⁰ Ku tıa nə pıri, jıjı fuǝn fuǝn, Zwezi dǝ υ karbia tǝ nə twá cwǝñǝ tǝ, ba ni kapıru tǝ, dǝ ku kwa ku yı ku ñınan. ²¹ Pıyerǝ ma lıı ku tǝ, ku nə fwa dıan tǝ nə, υ ma swìn Zwezi con, υ wú:

‡ **11:15** 11.15 Ku yı ba ma ñwın Yı diǝ tǝ yuu lanpoo. § **11:15** 11.15 Nasara gunponı yı ba ma fwa *jıñı ba pın Yı.

«Karnyina, ywàñ kapırv tə, n nə zırı n kə kv nə tə kua». ²² Zwezi ma swìn v karbıa tə con, v wú: «Cígá mama, à swìn kv á con: Á kənə á waa Yı nə! ²³ Lìù wàá paan con v swìn, v wú: «Zàn lá n va, n tu muv wa». Də v nə ba kv bèéé v waa con, də v nə pın cígá də, kv tə, v nə swìn tə me, sə kv tun, kv cígá wá tun nətı. ²⁴ Kv mù yırı nə, à ma swìn á con, à wú: Á nə jvn Yı á ga lòrì won v con, á kənə á waa də á nı kv won təntə. Á ga wá na kv won tə. ²⁵ Máná tə, á nə wulə á jònı Yı, á nə jə yoo də lìù, sə á kwen kv, á lı á mù də kv tíú pwərə wa. Á nə fwa kv nətı, á nyına Yı tə, v nə wulə Yı *sàñ nə, də v wá kwen á cuna tə, v lı á mù də v mù pwərə wa. ²⁶ [Yá á dàñ nə vıga, sə á kwen yoo, á lı á mù də là tə pwərə wa, á nyına Yı tə də, v nə wulə Yı sàñ nə, wá vı, sə v kwen á də cuna tə, v lı á mù də v mù pwərə wa».]

Zwezi diàn tə naŋa yèn?

(Matıə 21.23-27; Likə 20.1-8; Zwan 2.18-21)

²⁷ Zwezi də v karbıa tə kúv pıı ba va *Zwerizalemə. Zwezi nə wulə *Zwifə-ba Yı *diè tə wa v vèli, máná tə nə, Yı *jonwana yun tián, də Yı nii *yənu tián, də Zwifə-ba *nəkwına vèli ba yı wá. ²⁸ Ba bwe wá, ba wú: «Diàn taa nə, n ma fwa yìèn tə tə? Wàà nə pın mú cwəŋə, sə n fwa tə?»

²⁹ Zwezi ma le ba, v wú: «À wá bwe aba yoo nədı. Á nə wàní á le nə, à də dàñ wá le aba. À wá man won tə nə pın, à ma fwa yìèn təntə.

³⁰ Wàà nə ken diàn Zwan jvn wa, sə v lə là níá

wa, ku twá də Yı ɣı tə? Ku ɣı Yı, nə à yèé ləzoni? Á nə wàá, sə á le nə!» ³¹ Ku pın, ba dän wulə ba tütùní duən, ba ga swın duən con, ba wú: «Nə nə le, nə wú: <Ku ya Yı nə ken dän Zwan jıın wa>, ɔ wá bwe nəba, ɔ wú: <Bèèè dän nə pın, á ma wà cígá ɔ sugɔ tə nə pın?>» ³² Yá nə ma wàrí nə le də, ku ɣı ləzoni nə ken dän ɔ jıın wa». Ba swın nətu, ba yà nə dəri là tə fən ɣı. Là tə mama yà yèé də, Zwan ɣı Yı nii *sùsùnú cígá cígá. ³³ Ba dän ma le Zwezi, ba wú: «Nə yèrí». Zwezi də ma swın ba con, ɔ wú: «À də bá swın liú tə, ɔ nə ken dän à jıın wa, à ma fwa tə yìèn təntə».

12

Diven tìán kárá vala wɔlɔnyına duən zwansısara

(Matıə 21.33-46; Likə 20.9-19)

¹ Zwezi ma zàn ɔ swın *Zwifə-ba Yı *jɔɲwana yun tìán tə, də Yı nii *yənu tìán tə, də ba *nəkɔna tə con də zwansısara ka tə, ɔ wú: «Bèè don cwen ɔ diven tìán kárá. U kıkarı ka də dabwau. U kù gwàlú kapataɔ wa, sə ba ma kaɲı diven tìán bıa tə. Yá ɔ dän ga lwà vuun, sə ba ma cì kárá tə nə. Ku kwa nə, ɔ tì kárá tə ɔ yá vala duən jìàn wa, ɔ ga va cwəɲə. ² Máná tə, diven tìán bıa tə kuru nə yí, ɔ tun tütùnú don vala tə con. U pıà ɔ diven tìán bıa tə vàn don. ³ Máná tə, ɔ nə yí lá, vala tə jıın tütùnú tə ba mà, ba pa ɔ pıı ɔ vıı də ɔ jıkırıkə. ⁴ Kárá tə tíú kúú pıı ɔ tun tütùnú don, ba mà ɔ yuu ba kàrí, ba ga twın wá. ⁵ Kárá tə tíú kúú pın tütùnú don va, ba gwa ɔ

mù təntə. Ba ga tun ku nyunyiga tütònà zənzən duən yira. Ba mà ba duən, ba gu ba duən.

⁶ Ku dàń yà ga bæe nədɔ cɪcɪ kárá tíú tə con. U mù bæe tə nə yɪ ɔ biswənə. U dàń ma talɪkwa ɔ tun ɔ biú tə vala tə con. U dàń swìn ɔ waa con, ɔ wú: «Ba wá zílí à biú tə!» ⁷ Yá vala tə də swìn duən con, ba wú: «Á ywàḡá, ɔ tə nə wá bà ɔ tɪnɪ bwálí tə, ɔ nyina tian kwa nə. Nə gwɪa wá, sə nə dàń ga ja kárá tə». ⁸ Ba dàń ma ja biú tə, ba gu wá, ba dilɪ ɔ tɪgɪ tə kárá tə kwa con».

⁹ Zwezi dàń ma bwe, ɔ wú: «Bèèèe nə kárá tə tíú dàń wá fwa? Ku yɪ, ɔ wá va ɔ kárá tə wa, ɔ gu vala tə mama, ɔ ga tì kárá tə ɔ kə là duən jìàn wa. ¹⁰ Á kàrì Yɪ sagɪ tə wa, ba nə púpúní, ku wú:

«Kapan tə, dèlwèré tə yà nə vɪga ba dugɔ vàn nə, ku mù nə píɪ ku jì diè nigwancɪun wárí, ku yoo nə cá. ¹¹ *Yuu-Tiu nə ken, sə ku ya nətɔ, yá ku yɪ yozəŋu ku pa nəba.»

¹² Yɪ jonwana yun tián tə, də Yɪ nii yənu tián tə, də Zwifə-ba nəkwɪna tə yà yèé də, zwansɪsara tə yɪ, Zwezi ma swìn ba mù con. Ba dàń pìà, sə ba ja wá. Yá ba dàń yà nə dəri là tə fən. Ba yá wá, ba ga víí.

Ba dódón, sə ba pa Zwezi swìn ɔ zɪgɪ Romə-ba píú tə nə

(Matíə 22.15-22; Likə 20.20-26)

¹³ *Zwifə-ba Yɪ *jonwana yun tián, də Yɪ nii *yənu tián, də ba *nəkwɪna tun *Farɪzɪan-ba duən, də *Erodə kwa là duən Zwezi con, sə ba ma ja ɔ dèń nə də bwíə don. ¹⁴ Ba twi ba swìn ɔ con, ba wú: «Karnyina, nə yèé də, n yɪ cígá

tíú. N ba liù yii dəri, n yáá nə tələ də dun tə ləzwənə nə jə yiri. Yá n ga biri Yü cwəŋə tə də cígá. Swìn biru nəba: Yü nii pin cwəŋə, sə nə ŋwín, nə à yə́é, sə nə dàn ká ŋwín lanpoo, nə pa *Romə-ba piú nəfaru tə nə? Ku yi kálú, sə nə ŋwín ku mù naaa, nə à yə́é ku wà me?»
¹⁵ Yá Zwezi yà yə́é də, ba yi níó bələ tíán. U ma swìn ba con, v wú: «Bééé nə pin á ma pià, sə á ja à dən nə? Á pin nə cunia səbikulu nədu, sə à jón». ¹⁶ Ba ma ja ku don ba ja bà, Zwezi dàn ma bwe ba, v wú: «Wàà yuu də v yiri nə ba púpúní yəbə?» Ba ma le wá, ba wú: «Romə-ba piú nəfaru tə nə!» ¹⁷ Zwezi dàn ma swìn ba con, v wú: «Á ŋwían ku tə nə yi Romə-ba piú nəfaru tə nyiən, á pa wá, sə á ga ŋwín ku tə nə yi Yü nyiən, á pa Yü də nə!» U liu tə, v nə le ba tə gwári ba.

*Ka ti ka piú ka bwin ka nan tə yuu wa bwiə
 (Matie 22.23-33; Likə 20.27-40)*

¹⁸ *Sadıstan-ba mù biri də, tıga bá piú ba bwin ba naŋa. Ba wa lià duən dàn twi Zwezi con, ba bwe wá, ba wú: ¹⁹ «Karnyına, *Moyizə púpúní Yü *nii ku tə, v pa nəba, v wú: «Béé nə tıga, v yá v kan nə, yá v də v kan tə wà biú luri, v nyánú me, sə v ti kadənu tə. U lura bia v nə, v ma tún dwíí v pa v zonu tə nə tıga tə nə». ²⁰ Yá nubia barpe duən yà nə wulə. Nəkwia tə swe, v ti də v tə wà biú luri. ²¹ Bələ tíú tə ti kadənu tə, v də tıga də v ba biú jə. Ku tətə nə tun batwa tíú tə də yira, də ba duən tə me. ²² Kadənu tə dí nubia barpe tə me duən kwa nə. Yá v də ba liù mama

ga wà biù duən nə luri. ²³ Ba me barpe tə jun wá, ba ma fwa ba kan. Ku mù tə yiri, diun tə nə tuga nə wá pií ba bwin, wàà nə wá tuni kan tə?»

²⁴ Zwezi ma le ba, u wú: «Á dwá á tiàn. Á nə yèrì Yu sagi tə, á ma yèrì Yu diàn tə də yiri.

²⁵ Máná tə tuga nə wá pií ba bwin ba nan, bara də kana bá swe duən. Yá ba dǎn wá yà ndə *malıke nə Yu *sǎn wa. ²⁶ Á wà kàrì ku tə, Yu nə swìn Moyizə sagi tə wa, tuga ka pií ka bwin ka nan tə yuu wa, naaa? U swìn yoo tə, ku nə nan Moyizə nə tuni tə wa. Lá nə Yu swìn Moyizə con, u wú: «À yi Yu tə, *Abərahame də *Yizakə də *Zwakəbə nə jǎnǎ.» ²⁷ Zwezi ma swìn u sùrí lá, u wú: «Ku nətu biri də, Yu yi là tə, ba nə wulə mi wa Yu, u tà tuga Yu. Á dwá á tiàn míámíán».

Yu nii yoo tə, ku nə dwə tə mama

(Matie 22.34-40; Likə 10.25-37; Romə tiàn 13.8-10)

²⁸ Yu nii *yənu tíu don nì də, Zwezi də *Sadıstian-ba wulə ba tútǎnı duən. U yəni də, Zwezi le ba zəni. U dǎn ma fǎrú u yí u yira u bwe wá, u wú: «Yu *nii yoo kwà nə dwə tə mama?»

²⁹ Zwezi ma le wá, u wú: «Nèñ yoo ku tə, nə dwə tə mama. <*Yizərayelə-ba, á cuga! *Yuu-Tiu don tǎlé, də ku nə tà Yu. U mù nə yi nə Yuu-Tiu.

³⁰ N me, sə n sónı Yuu-Tiu, u nə yi n Yu də n waa mama. N sónı ku tə nə zıən ku pa Yu nə. N bún Yu yoo máná mama. N kə n kajaņa mama n pin Yu nə.> ³¹ N ga nəñ bələ nii nyiən: «N me, sə n sónı n yira liù, ndə n nə swə n tətə nətu». Yu nii yoo don kúè tǎlé, ku nə dwə tə tə bələ tə».

³² Yü nii yənu tíú tə ma swìn Zwezi con, v wú: «Karnýna, ku zien. Ku tə, n nə swìn tə yi cígá cíci: Yü yi nədu, yá yia duən tələ tə súrí v mù nə. ³³ Ləzwənə mə, sə v sóní Yü də v waa mə. U mə, sə v sóní ku tə nə zien ku pa Yü nə. U mə, sə v bún Yü nə máńá mama. U mə, sə v kə v kajańa tə mama Yü nə. U mə, sə v sóní v yira liù ndə v tətə nə. Ku mù nə kukwa ka gu vána ka suru ka pa Yü nə, də ka ńwán wiən yiri mama». ³⁴ Zwezi ni də, v le də yənu, v dǎń ma swìn, v wú: «N ba ńúná də Yü pǎrì tə». Ku kwa nə, liù mama waa diàn yà kúbù wà yí, sə v kúbù bwe Zwezi bwiə don.

Kərisə yi piú Davidə nǎú, v ga yi v Yuu-Tiu də (Matə 22.41–23.12; Likə 20.41–47)

³⁵ Zwezi nə wulə v kǎrì lià *Zwifə-ba Yü *diè wa, v dǎń bwe bwiə tə tə: «Nətə nə Yü nii *yənu tián tə wǎá ba swìn ba wú, *Kərisə v nə yi jonu tə, Yü nə kúrí, yi *Davidə nǎú? ³⁶ Yü-*Sińu tə cúé Davidə tətə yuu wa, v ga swìn, v wú: <*Yuu-Tiu Yü swìn à Yuu-Tiu con, v wú: «Báá jèń à jizən* nə, də à ma kəni n duńa n nəe dèń nə, sə n nińa ba!» > ³⁷ Də Davidə tətə nə ja Kərisə, v ma bońə <Yuu-Tiu>, v dǎń wá twá nətə, v ma kúbù ya v nǎú də?»

Zwezi biri, sə lià tə cì ba tiàn nə də Yü nii yənu tián tə

Lià zənzən yà cuga Zwezi sùràn tə də pupoli. ³⁸ U swìn ba tə con, v nə kǎrì tə, v wú: «Á cia á tiàn nə də Yü nii *yənu tián tə. Ba mù nə

* **12:36** 12.36 Ka jèń piú jizən vǎn nə yi dun bwǎlí.

swə, sə ba zu gandaran ba ja jijiri. Ba ga swə, sə ba juŋ ba jérə bwálá wa. ³⁹ Ba twá lá, ba kúrí gwələ tə, ba nə nən zəni, *Zwifə-ba *jérə dii tə wa. Ba jəni bwálá nəzəŋə nə, diŋə nəfaran wa. ⁴⁰ Ba vıri kadəne wiən, ba ga fwa yıjuŋı ba ba zwèe, ləzoni yáá con, sə ba ma bıri də, ba yı ləzwənzəŋə. Yı wá bürı ba bürà, ı ga cùgù ba míámíán».

Pıri tə kadənu don nə pın

(Likə 21.1-4; 2 Korəntə tıán 8.1-5)

⁴¹ Ku kwa nə, Zwezi jəń Yı səbiu daka yikəne bwálı tə bıan nə, *Zwifə-ba Yı *diè wa. Zwezi yà ywàŋá nətv tə, lià nə kəni səbiu tə. Wiən tıán yà pın səbiu zənzən. ⁴² Kadənu zırv don twi ı tı səbibii bələ ı kə lá. ⁴³ Zwezi dən ma bon ı karbıa tə, ı swın ba con, ı wú: «Cígá mama, à mù nə swın ku á con: Won tə, kan tə nə ken lá dáá, ku doni lià tə me nyiən. ⁴⁴ Ba duən tə yı səbiu tə nə pəlı nə ba ken lá. Yá ı mù də ı zırv tə me, ı ken ku tə mama, ı yà nə jə, ku tə, ı yà nə ma kını ı tıán».

13

Zwezi swın Yı diè tə cına yoo

(Matıə 24.1-2; Likə 21.5-6)

¹ Zwezi yà nə naŋa *Zwifə-ba Yı *diè tə wa máná tə nə, ı karbiu tə don swın ı con, ı wú: «Karıyna, ywán Yı diè tə! Ku lwè zəni! Ku zıən yii wa! Ku lwè də kapana nəfaran!» ² Zwezi ma le wá, ı wú: «Dəfaran tə tə, n nə na, tə me wá tv tə pú dıın don nə. Kapan nədv tətə bá pəń ku don yuu wa. Tə mama míámíán wá lwá tıa».

Talɩkwa máŋá tə yoo
(Matio 24.3-14; Likə 21.7-19)

³ Zwezi jə́n *oliviye tìán paan tə yuu wa. Ku paan tə wulə *Zwifə-ba Yɩ *diè tə yáá con. U kərbɩa Piyerə də Zwakə də Zwan də Andərə cɩcɩ yà nə wulə də wá, ba bwe wá, ba wú: ⁴ «Man máŋá tə, ku nə wá tun n biri nəba, də won tə, ku nə yɩ mɩmɩnɩv, ku nə biri máŋá tə, tə wiən təntə mama nə wá bà».

⁵ Zwezi ma le ba, v wú: «Á cɩa á tìán nə, sə liù mama dàn ká gɩgarɩ aba. ⁶ Lià zənzən wá ja à yɩri ba bà. Ba liù mama ga wá swìn, v wú: «À mù nə yɩ *Kərisə!» Yá ba wá gɩgarɩ lià zənzən. ⁷ Á nə ni kùdè ŋwen də ku bwələ, á nə ni kùdè ŋwen də ku ŋúná, fən dàn ká ja aba. Nətv nə ku mɛ, sə ku tun, yá ku ga tə tà lɩv zanɩv nə. ⁸ Dwíé tə lɩv mama wa wá ta, tə zɩɩ duən nə. Yá payuu wá ta ku zɩɩ ku don payuu nə. Tɩa wá səsəgi bwálá kapɩv nə, niən də ga wá yà lá. Ku wá nyɩn ndə kapuə pùé yáá nə zàn ka yì, sə v lɩra.

⁹ Á cɩa á tìán nə! Lià wá ja aba, ba ma buri buri. Ba wá mà aba də fifiran *Zwifə-ba *jéré dii wa. Ba wá ja aba, ba ja va yáá tìán, pìú nəfarv tə nə lɩ v tún, də pèegá yáá con à mù yɩri, sə á swìn ku tə, á nə yèé á biri ba. ¹⁰ Yɩ suywánú tə mɛ, sə ku mù nə dé yáá ku swìn ku biri lɩv tə mɛ nə, ku kwa nə, tə yìèn tə wá bà. ¹¹ Yá máŋá tə nə, ba nə wá ja aba, sə ba ma buri buri, ku tə ba tə, á nə wá swìn, á dànà ká dé yáá á pa, ku mù yoo ja aba. Ku máŋá tə wa, sə á swìn sùrán tə nə wá bà á nii wa, tə nə ba á mù nanja, tə yɩ tə nanja Yɩ-*Siŋu tə yɩri.

¹² Lìà wá ja ba nubia ba pa, sə ba gu, yá bia nyina-ba də wá tun ku nyinyiga də ba bia. Bia wá zàn ba zigi ba nyina-ba nə, ba gu ba. ¹³ Lìà tə mama wá dún aba, à mù yiri. Yá liù tə, ɔ nə wá ja pínú, ɔ zigi ɔ diàn ku yoo tə, ku va ku zwèe, ku tíú wá na mu tə, ku nə ba zwèe Yui con.

Wokukwɔn tə Yui nə zɔnɩ
(*Matie 24.15-28; Likə 17.20-37; 21.20-24*)

¹⁴ Á wá na wokukwɔn tə nə cùgà, də ku wulə bwálí tə nə, ku nə wà mɛ. (Sə liù tə, ɔ nə kàrì, zùrì ɔ yira!) Ku máná tə wa, sə lià tə, ba nə wá yà Zwide nagwanaa con, dəri ba di pɛɛn. ¹⁵ Liù tə, ɔ nə wá yà dəyuu wa, kúè dān ká cú, ɔ dān ká zɔ ɔ diè, ɔ tì ɔ zila. ¹⁶ Yá liù tə də, ɔ nə wá yà ká rí wa, dān ká pìí ɔ va sàñ ɔ tì ɔ gānù don. ¹⁷ Ku wá yà lɛɛ máná təntə wa, ku pa kana tə nə, ba nə jə pwií, də ba tə nə, bia nə ŋwà ba nyɔnɩ nə! ¹⁸ Á lòrì Yui, sə tə mù cān təntə dān ká yí yidɩn wa. ¹⁹ Ku mù dɩn tə nii nə, cān tə wá doni cān tə mɛ nə yi lá. Ku nə zigi máná tə, Yui nə fwa lɔɔ, woyiri nɔɔ tə wà twi, yá cān yiri təntə də kúè bá bà abada. ²⁰ *Yuu-Tiu nə wà dɩn tə nii li ɔ ga ga, liù mama yà bá jon ɔ mu. Yá ɔ dāñ li tə nii ɔ ga ga, ɔ lià tə, ɔ nə kú rí, sə ba ya ɔ nyiən tə yiri. ²¹ Liù dāñ nə swìn á con, ɔ wú: <Á ywàŋá, *Kərisə wulə yəbə!>, nə à yèé: <Á ywàŋá, ɔ wulə lá con!> Á dānà ká sèe ku tíú nii. ²² Kunkun Kərisə-ba də kunkun nii sùsùnà wá bà. Ba wá tun yikunu diàn mɩmɩnān də yomɩn. Də ku nə wàá, ba wá gɩgarɩ lià tə

tətə, Yı nə kúrí. ²³ Á mù dàń ya cia á tiàn nə!
À dí yáá à man tə à bírı aba.

Ləzwənə-Biu túrí tə yoo

(Matıə 24.29-31; Likə 21.25-33)

²⁴ Kú máńá tə nə, càn təntə kwa nə, yìèn zənzən wá tın: Yıcau tə wá jì yikunu. Cànà tə kùò bá ja poni. ²⁵ Kacılacə wá nan lanworu wa tə tu. Yá diàn tə, tə nə wulə lanworu tə wa, də wá gugurə. ²⁶ Ba dàń wá na *Ləzwənə-Biu* tə bakwan tə wa, də v biàn də diàn tə nə dáá, də dun. ²⁷ U wá tın *malıke luv sapara banıa tə nə, luv yeə tə me nə, sə ba kə lià tə, Yı nə kúrí, tə duən nə».

Kapırv yuu wa kàrà

(Matıə 24.32-35)

²⁸ Zwezi kùò swìn, v wú: «Á nənə yoo tə, à nə pià, sə à twá kapırv tə kàrà tə nə, à swìn: Máńá tə nə, kú neə tə nə yı wobwalan, yá kú ga twè vıran, á yèə də, sii bwələ. ²⁹ Mə kú yı nətı, də á nə nı tə wiən təntə, à nə swìn tə yoo, á me, sə á lwarı də, *Ləzwənə-Biu† túrí tə bwələ. U wulə cwənə wa, v yí v zwèe. ³⁰ Cígá mama, à mù nə swìn kú á con: Kú yoo təntə wá tın, də zèn lià tə mama, ba nə wulə tia yuu wa, tə wà tı ba zwèe. ³¹ Lanworu də tia me wá jén, yá à sùràn tə mù bá jén, abada!»

Yı cıci nə yèə luv zanıv máńá

(Matıə 24.36, 42; Likə 12.40-38)

* **13:26** 13.26 Zwezi yı v tətə yoo nə v swìn. † **13:29** 13.29 Zwezi yı v tətə yoo nə v swìn.

³² «Liù mama yèrì dɪn tə, nə à yèé máŋá tə, yìèn təntə nə wá tun. *Malikə tə Yɪ *sàñ nə, də Yɪ-Biu‡ tə tətə yèrì kɪ. À nyɪna Yɪ cɪcɪ nə yèé. ³³ Á cia á tìàn nə, á dànà ká dwèe, á nə yèrì máŋá tə kɪ nə wá tun yɪrɪ. ³⁴ À vəru də à ka pìí ka bà wá yà nətɪ: Bɛɛ don vələ cwəŋə. U nan ɪ yá ɪ sàñ ɪ pa ɪ tùtùnà nə. U pɪn ba liù mama tɪtɪŋɪ. Yá ɪ ga swìn liù tə nə cì mimii tə nə, sə kɪ tíú sùrú ɪ yíá zəni. ³⁵⁻³⁶ Á dàn sùré á yíá zəni, á nə yèrì máŋá tə, diè tíú nə wá pìí ɪ bà yɪrɪ. U nə pìí ɪ bà, ɪ di á yuu, ɪ wà mɛ, sə ɪ na aba, də á dwèe. U túrì tə wàá dədəni kɪ yanɪ, nə à yèé tɪtɪn kwɪɪn nə, cəbɪa kurə máŋá wa, nə à yèé jɪɪ nə. ³⁷ Kɪ tə à nə swìn á con yəbə, kɪ mù nə à swìn lià tə mɛ con: Á sùré á yíá!»

14

Lìà vuv, sə ba gv Zwezi

(Matìə 26.1-5; Likə 22.1-2; Zwan 11.47-53)

¹ Kɪ ga dɪan bələ, sə *Pakə cànà tə dé. Kɪ máŋá tə wa nə, *Zwifə-ba tə yàá dé dipen tə, kɪ nə ba sabwarɪ kəni. *Zwifə-ba Yɪ *jɔŋwana yun tìàn, də Yɪ nii *yənu tìàn yà pìà, sə ba tun yíá swɪan, ba ja Zwezi ba gv. ² Ba yà swìn də duən, ba wú: «Nə wà mɛ, sə nə ja wá cànà tə máŋá wa, sə gurəgurə dàn ká zàn lalɪv tə tətəŋɪ wa».

Kan don lwá tɪralɪ nvga Zwezi yuu wa

(Matìə 26.6-13; Likə 7.36-50; Zwan 12.1-8)

‡ **13:32** 13.32 Zwezi yɪ ɪ tətə yoo nə ɪ swìn.

³ Zwezi yà wulə Betani nə, Simon tə, v yà nə yɪ dayaru, diè wa. Máná tə wa, v wulə v dé, kan don zua. U yà jə pìù kapan kunkoli, ba nə bonə <alibatırı>. Tıralı nuga yà wulə ku wa, ku yɪ ba fwa narədə paa tətə, yá ku kwənə də ga dáá. U lwə kunkoli tə, v tì tıralı nuga tə v lwá Zwezi yuu wa. ⁴ Ku wà ywání yɪ ku pa là tə duən yà nə jèé lá, yá ba dån swìn duən con, ba wú: «Tıralı nuga ku tə ka cùgù tə ba dèn jə. ⁵ Ba yà wàá ku ba tì ba yè cıɲa səbikulan* biətwa, ba pın səbiu tə zura nə». Ba lıɲa dån zàn zəni kan tə yuu wa. ⁶ Yá Zwezi swìn ba con, v wú: «Á yaga wá sənbnwen. Bèèèe yırı nə á ma cùgà v pùé nə? Ku tə, v nə fwa v pa nə, tə zıən. ⁷ Zura wulə də aba máná mama. Á wàá ba zəni á fwa máná tə, á nə swə. Yá à mù ga bá ya də aba máná mama. ⁸ U fwa v diàn maɲa. U manwarı v lwé tıralı nuga à yıra nə, sə v ma kwən tə, tə nə wá zv læbəri wa yırı. ⁹ Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Bwálı tə mama wa, ba nə wá swìn Yu suywájú tə luv mama wa, ba wá man ku tə, kan wà tə nə tun, sə ba ma líı v nə».

*Zwidasə ken sírí, sə v ja Zwezi v pa v dvɲa nə
(Matıə 26.14-16; Likə 22.3-6)*

¹⁰ Yisəkariyətə Zwidasə, Zwezi karbıa fugə bələ tə wa liù don, dån vəli v swìn *Zwifə-ba Yu *jonwana yun tıán tə con də, v mù pià, sə v kə Zwezi ba jìàn wa. ¹¹ Ba nə ni ku nətu, ku poli ba pùé. Ba dån ga swìn də, ba wá pa wá səbiu.

* **14:5** 14.5 Cıɲa səbikulə nədu yɪ yıtıri nədu tutuɲı ɲwírán.

Zwidasə dān yà wulə v pìà cwəŋə nəzəŋu, sə v ma kə Zwezi ba jìàn wa.

*Zwezi də v karbıa tə dé Pakə cànà wodiu
(Matıə 26.17-25; Likə 22.7-13, 21-23; Zwan
13.21-30)*

¹² Ku yı cànà tə təntən dıun tə nə, *Zwifə-ba nə dé dipen tə, ku nə ba sabwarı kəni. Ku dıun tə nə, ba yàá gu pabii, sə ba ma fwa *Pakə cànà wodiu.

Ku máŋá tə wa, Zwezi karbıa tə bwe wá, ba wú: «Yèn nə n pìà, sə nə va nə tanı Pakə cànà wodiu?» ¹³ Zwezi dān ma tıun v karbıa bələ, v ga swın ba con, v wú: «Á vələ *Zwerizalemə wa. Á wá jérı bεε də v zıŋa níá kwàrá, sə á pú ku bεε tə kwa. ¹⁴ Bwálı tə, v nə zıa, sə á swın diè tə tíú con, á wú: «Karnıına bwe, sə v jén diè tə, v də v karbıa tə nə wá dé Pakə cànà wodiu ka wà tə, wa yèn?» ¹⁵ U dān wá bırı aba dəyuu diè nəfarı don, də ba kwen ka də zıla, tə nə mε. Mə lá nə á wá tanı nə cànà tə wodiu». ¹⁶ U karbıa tə vəli tıv tə wa, ba nı tə yìən tə, ndə Zwezi yà nə man v bırı ba nətı tə. Ba dān ga tanı Pakə cànà wodiu tə lá nə.

¹⁷ Máŋá tə dədəni nə yı, Zwezi twi də v karbıa fugə bələ tə. ¹⁸ Máŋá tə, ba nə jèñ, ba wulə ba dé tə, Zwezi swın, v wú: «Cígá mama, à mù nə swın ku á con: Á mù lià tə, á nə wulə á dé də nə, á liù don wá ja nə v pa». ¹⁹ U karbıa tə mε pwıi cùgù, yá ba dān ga wulə wá, ba bwe duən dèñ nə, ba wú: «Ku ya à mù, naaa?» ²⁰ Zwezi ma le ba, v wú: «Ku yı á mù fugə bələ tə wa liù don nə. Ku tíú də twá v kuli v dipen tə də nə zıŋa nədu

tə wa. ²¹ *Ləzwənə-Biu† wá tı, ndə ku nə púpúní Yı sagı tə wa nətu tə. Yá ku dän wá yà càn ku pa liù təntə nə, ı nə wá ja Ləzwənə-Biu tə ı pa. Ba yà nə wà ku bæe tə lıri, ku yà kəkwa».

Yuu-Tiu nımarı wodiı tə yoo

(Matıə 26.26-30; Likə 22.14-20, 39; 1 Korəntə tıán 11.23-26; 10.16-17)

²² Mánjá tə wa, ba nə wulə ba dé, Zwezi tı dipen, ı kə Yı léeèe ku yıri. Ku kwa nə, ı fva fva ku, ı pa ı karbıa tə nə, ı ga swın ba con, ı wú: «Á jonə ku tə, ku yı à yıra tə nə!» ²³ Ku kwa nə, ı tı diven wùrú zııa, ı kə Yı léeèe ka yıri, ı ga tı ka ı pa ba. Ba me nyva. ²⁴ Zwezi swın ba con, ı wú: «Ku tə yı à mù jana nə. Jana təntə nə bıri á də Yı *nımarı tə. Jana təntə nə wá nan, lià zənzən yıri. ²⁵ Cígá mama, à mù nə swın ku á con: Á kúò bá nyv diven ku tə, ku ja vələ dıın tə, à nə kúò wá nyv ku Yı *sàn nə».

²⁶ Ku kwa nə, ba nun cànà tə nuıı, ba ga zàn ba va paan tə yuu wa, ba nə bonə <*oliviye tıán paan>.

Zwezi bıri də, Pıyerə wá swın də, ı yèrı wá
(Matıə 26.31-35; Likə 22.31-34; Zwan 13.36-38)

²⁷ Zwezi swın ı karbıa tə con, ı wú: «Á mama wá vı nə á dııı. Ku púpúní Yı sagı tə wa, ku wú: <Á wá gu payıı tə, pee tə wá laga duən yáá nə>. ²⁸ Yá mánjá tə wa, à nə wá pıı à bwin à nan, ku kwa nə, à wá va à dıàn aba Galile nagwanaa wa». ²⁹ Pıyerə ma swın ı con, ı wú: «Lıà mama nə swə ba vı mú ba dııı, à mù bá mú vı à dııı».

† **14:21** 14.21 Zwezi yı ı tətə yoo nə ı swın.

³⁰ Zwezi ma le wá, v wú: «Cígá mama, à mù nè swìn ku n con: Zèn titin ku tē tētə mama, də cəbuv tē wà kwi nəε bələ, n wá ten nəε batwa də, n yèrì nè». ³¹ Piyerə ma kwèn v swìn v kə yu nè, v wú: «À bá swìn mama də, à yèrì mú, də ku nè swə ku yi, à wá ti də mú». U karbia tē duən tē də swìn ku mù yoo nədv tētə.

*Zwezi jun Yu Zwesemane nə
(Matie 26.36-46; Like 22.39-46; Zwan 18.1)*

³² Ku kwa nè, Zwezi də v karbia tē dān vəli ba yí bwálí tē, ba nè boŋə <Zwesemane>. Zwezi swìn v karbia tē con, v wú: «Á jəne yəbə, də à vələ yáá, sə à jun Yu». ³³ U jun Piyerə də Zwakə də Zwan, v ja va yáá. Yá fən də pucvni wulə tē zwí wá. ³⁴ U dān ma swìn ba con, v wú: «Tian pucvni súé nè. Á jəne yəbə, á dānà ká dwèe!» ³⁵ U dān ma va yáá mancın, v tu tia v yáá yuu, v ga lōrì Yu, v wú: «Ku yà nè wàá, sə càn máŋá ku tē va yɨŋvna ku yá nè». ³⁶ U swìn, v wú: «Baba, à nyına, wiən tē me wàá tē tɨŋa n con nè. Pa, sə yacara tētə twiən tē yá nè. Yá ku nè tà, sə ku tvn, ndə à mù nè pià nət, ku yi, sə ku tvn ndə n mù nè nè pià nət tē».

³⁷ Ku kwa nè, v pií v bà v karbia batwa tē con, də ba dwèe. U ma bwe Piyerə, v wú: «Simon, n dwèe naaa? N wà wàní n sùrí n yía, n diàn nè lugu nədv də tētə? ³⁸ Á sùré á yía, á ga lōrì Yu, sə v san aba, sə *Sitana dān ká wàní aba, v dédén, sə v yigu, v pa á tvn yokvkwıv. Ləzwəne pubvŋa mù yáá pià, sə ku fwa zəni, yá v yıra ga ba diàn jə ku fwa ku».

³⁹ U kúù le v va yɪŋɔna, v lòrì Yɪ, v tə ga bwé tə sùràn təntə tətə. ⁴⁰ U ga kúù piì v bà v karɓia tə con. U kúù yí də ba dwèe, ba wàrì ba yíá ba súrí dwɪan tə yɪɪ. Ba yà kúù yèrì yoo tə, ba nə wá swìn v con. ⁴¹ U nə piì v bà kv batwa tə nə, v swìn ba con, v wú: «Á tə yɪ á tógó á dwèe? Kv me nətɔ! Máná yí. Á nənə, ba wá ja *Ləzwənə-Biu‡, ba kə cuna lià tə jìàn wa. ⁴² Á zaŋa yɪ nə, nə virə! Á nənə, bɛɛ tə nə wá ja nə v pa, tə bwələ yəbə».

Zwezi janv tə yoo

(Matìə 26.47-56; Likə 22.47-53; Zwan 18.2-12)

⁴³ Zwezi yà tə wulə v swìn, lala də Zwidasə yí. U də yà yɪ v karɓia fugə bələ tə wa liù don. Lalɔv yà wulə v kwa də ba jìàn laguri sian də dangwələn. Ba yɪ *Zwifə-ba Yɪ *joŋwana yun tián tə, də Yɪ nii *yənu tián, də ba *nəkwina tə yà nə tɔn ba. ⁴⁴ Zwidasə, bɛɛ tə nə wá ja Zwezi v pa tə, biri lià tə nətɔ tə, v yà nə wá fwa: «Bɛɛ tə, à nə wá ja à kəkwalɪ§ tə, mə v mù nə, á nə pià. Á jana wá, á cia v nə zəni». ⁴⁵ Máná tə Zwidasə nə yí, lala də v fàrú v yí Zwezi yɪra, v ga swìn v con, v wú: «Karnyina!» U dàñ ga kəkwalɪ wá. ⁴⁶ Ba duən tə dàñ ma ja Zwezi.

⁴⁷ Yá karɓia tə yà nə wulə lá tə wa liù don cɔri v laguri siú, v ma za Yɪ joŋwana yun tián nəkwia tə tɔtɔnù zuɪn v gwənə. ⁴⁸ Zwezi swìn ba

---

‡ 14:41 14.41 Zwezi yɪ v tətə yoo nə v swìn. § 14:44 14.44 Kv nətɔ tə yɪ *Zwifə-ba yofwamɔn, də ba nə jérì duən, nə à yèé də ba nə vèli duən sàñ, sə ba na duən.

con, ɔ wú: «Á twi də lagɔri sian də dangwələn, sə á ma ja nə, ndə à yi ŋwìàn tə, à nə gwì lià. ⁴⁹ Dɪn mama, à yà wulə də aba, à yà kàrì lià *Zwifə-ba Yɪ *diè tə wa, á ga wà nə jɪn. Yá kɔ tə dān tɪn, sə kɔ tə nə púpúní Yɪ sagɪ tə wa nii ma sú». ⁵⁰ U karɔta tə mɛ dān yá wá, ba ga dəri. ⁵¹ Balandɔrɔ don yà púé Zwezi kwa. Ganyau cɪcɪ nə ɔ yà bɪbarɪ. Lià tə yà pià, sə ba ja wá, ⁵² yá ɔ pírú ɔ jon, ɔ dɔgɔ ganyau tə, ɔ ga dəri də ɔ yaswələ.

Zwezi wulə Zwifə-ba yun tián tə, ba nə bɔ̀rì bɔ̀rì yáá con

(Matìə 26.57-68; Likə 22.54-55, 63-71; Zwan 18.12-14, 19-24)

⁵³ Lià tə jɪn Zwezi, ba ja va *Zwifə-ba Yɪ *jonwana yun tián nəkwɪa tə sán. Yɪ jonwana yun tián tə, də Zwifə-ba *nəkwɪna tə, də Yɪ nii *yənu tián tə yà kun kɔ bwálí tɛntə nə. ⁵⁴ Piyerə yà púé Zwezi kwa yɪɪna. U zɔa Yɪ jonwana yun tián nəkwɪa tə dəwoo wa. U jèé lantə də Yɪ *diè lià tə nə cì ka nə, ɔ ywèrì mən.

⁵⁵ Yɪ jonwana yun tián tə, də yun tián tə duən mama, ba nə bɔ̀rì *bɔ̀rì tə, yà pià yoo, sə ba kə Zwezi yuu wa. Ba yà pià, sə ba gɔ wá, yá ba ba yoo mama na. ⁵⁶ Lià nə dáá yà kɔnɪ kɔnkɔn ba kəni Zwezi nii nə, yá ba níé yà ba duən twá. ⁵⁷ Ba duən dān ma zàn ba kɔna kɔnkɔn tə tə, ba kə ɔ nii nə, ba wú: ⁵⁸ «Nə nì də, ɔ swìn, ɔ wú: <Á wá mà Zwifə-ba Yɪ diè ka tə, lià nə lwè. Dɪan batwa nii nə, à wá lwà ka don, ka nə bá yà ləzoni nə lwè>». ⁵⁹ Yá də kɔ mù yoo tɛntə mɛ, ba níé yà tə ba duən twá.

60 Yı jonwana yun tian nekwa te dan ma zan la te me yaa ne, v bwe Zwezi, v wu: «N ba yoo le, naaa? Bèèèe ne la ba te swin, ba keni n yuu wa?» 61 Ya Zwezi puo v nii, v ga ba yoo swin. Yı jonwana yun tian nekwa te kuo bwe wa, v wu: «N yı *Kerise te, v ne yı Yı te, ba ne bwi, v ne biu naaa?» 62 Zwezi ma le, v wu: «A mu ne yı wa. A ga wa na *Ləzwənə-Biu*, de v jəe Yı te, v ne wule te me yuu wa, jizən† ne. A wa na wa de v naŋa lanworu bakwan te wa, v bian».

63 Yı jonwana yun tian nekwa te dan ma ciru v ganu de lɔŋa, v ga swin, v wu: «Ne kuo ba la pia, se ba biri neba yoo don. 64 A ni, v ne swin v twin Yı netu. Bèèèe ne a buŋa ku yuu wa?» Ba me dan ma swin de, v me, se ba buru v buru, se ba gu wa. 65 Ba duen dan ga pi muman ba lwa Zwezi yuu wa. Ba pu v ya ne, ba ma wa de jugungule, ya ba ga swin v con, ba wu: «Lwaru liu te ne fwa mu ku te!» Yı die la te ne ci ka ne te jun Zwezi, ba faru v pipara ne.

Piyerə swin de, v yeri Zwezi

(Matia 26.69-75; Likə 22.56-62; Zwan 18.15-18, 25-27)

66 Piyerə ya te ne wule dawoo te wa, de nen Yı *jonwana yun tian nekwa te tutunbua ne v yi. 67 U ni Piyerə, de v wule v yweri men te, v ywan wa zeni, v ga swin v con, v wu: «N mu, n de ya wule de *Nazaretə Zwezi te». 68 Ya Piyerə dan ten, v wu: «A yeri ku te, n ne wule n swin

* 14:62 14.62 Zwezi yı v tətə yoo ne v swin. † 14:62 14.62 Ka jən piu jizən van ne yı dun bwali.

tə, à ba kv dèñ nèñ». U nə zàn v nan dəwoo tə wa, v zv kwələ wa, cəbuv nə kv kwi.

⁶⁹ Yá tətunbua tə nə ni wá kúv zàn v swìn lià tə, yà nə wulə lá tə con, v wú: «Bεε wà tə yi ba wa liù don». Piyerə ma kúv ten kv. ⁷⁰ Kv fwa mée, də lià tə, ba nə wulə lá, tə kúv swìn Piyerə con, ba wú: «N də cígá yi ba wa liù don, n də nə yi Galile tíu tə yırı». ⁷¹ Piyerə dāñ ma dù, v wú: «Sə Yu cùgù nə, də à nə kvni. À dùè də, à yèrì bεε tə, á nə swìn v yoo». ⁷² Kv máñá tə nə, də cəbuv tə kúv kwi nεε bələ nii nə. Piyerə dāñ ma líi kv tə, Zwezi yà nə swìn v con, v wú: «Də cəbuv tə nə wà kwi nεε bələ, n wá ten nεε batwa də, n yèrì nə». U dāñ ma wulə v kwi.

15

Ba ja Zwezi, ba va Pilatə yáa con

(Matie 27.1-2, 11-14; Likə 22.66-71; 23.1-5; Zwan 18.28, 33-38)

¹ Jju fuən fuən, *Zwifə-ba Yu *jonwana yun tián, də ba *nəkwina, də Yu nii *yənu tián, də yun tián tə duən mε, ba nə buri *bura tə, kun duən nə, ba vuv, sə ba na won tə, ba nə wá ma fwa Zwezi. Ba jin wá, ba vwa ba ja va ba pa *Pilatə nə. ² Pilatə dāñ bwe wá, v wú: «N mù nə yi Zwifə-ba pùv tə?» Zwezi ma le wá, v wú: «Mə kv yi nəv, ndə n nə swìn tə!» ³ Yu jonwana yun tián yà jə yìèn, ba ja zıga Zwezi nə. ⁴ Pilatə ma kúv kwèn v bwe wá, v wú: «N nèñ yìèn tə, ba nə kəni n yuu wa! N bá sugv jə?» ⁵ Yá Zwezi kúv wà yoo mama le, kv pa kv gwári Pilatə.

Ba b̀r̀i Zwezi b̀r̀a, s̀ ba gv wá
 (Mat̄ə 27.15-26; Likə 23.13-25; Zwan 18.39-19.1, 4-16)

⁶ *Pakə cànà mama nə yí, *Pilatə yàá dɔgv b̀ǹ diè liù don, wà t̀ là t̀ mama nə yàá l̀r̀i, s̀ ɔ dɔgv. ⁷ Βεε don, ba nə boŋə Barabasə, yà wulə b̀ǹ diè wa. U yà wulə lá d̀ là duən, ɔ d̀ ba nə sugu lià, ba kə *Romə-ba yàá t̀ǹ t̀ nə, mán̄á don wa, yá ba ga gv liù yiri. ⁸ Lalɔ t̀ d̀ǹ ma d̀ Pilatə con. Ba ma l̀r̀i wá kv t̀, ɔ yàá nə fwa ɔ pa ba Pakə cànà mán̄á mama wa, s̀ ɔ fwa kv ɔ pa ba. ⁹ Pilatə ma bwe ba, ɔ wú: «Á pià, s̀ à dɔgv *Zwifə-ba piú t̀ naaa?» ¹⁰ U yà yèé Yu *jonwana yun t̀ǹ t̀ nə ja Zwezi ba b̀ ɔ con t̀ d̀ǹ. Ba pin wá Zwezi, ba yà nə jə wɔgwɔ d̀ wá t̀ yiri.

¹¹ Yá Yu jonwana yun t̀ǹ t̀ sugu lalɔ t̀, s̀ ba l̀r̀i Pilatə, s̀ ɔ dɔgv Barabasə m̀ú. ¹² Pilatə ma k̀ú bwe lià t̀, ɔ wú: «Bèèèe nə á d̀ǹ pià, s̀ à ja ɔ t̀, á nə ma boŋə <Zwifə-ba piú> t̀, à ma fwa?» ¹³ Ba ma le wá, d̀ ba c̀r̀i, ba wú: «Pa, s̀ ba paa wá dagarɔ yuu wa!» ¹⁴ Pilatə ma bwe ba, ɔ wú: «Bèèèe yokɔkwɔn nə ɔ fwa?» Yá ba kv kwen ba c̀r̀i, ba kə yu nə, ba wú: «Pa, s̀ ba paa wá dagarɔ yuu wa!» ¹⁵ Pilatə yà pià, s̀ ɔ poli lalɔ t̀ pié, ɔ d̀ǹ ma z̀ǹ ɔ dɔgv Barabasə, ɔ pa ba. Kv kwa nə, ɔ pin ba mà Zwezi d̀ fifiran, ɔ ga t̀ wá ɔ pa, s̀ ba paa wá dagarɔ yuu wa.

Pamana m̀ŋa Zwezi

(Mat̄ə 27.27-31; Zwan 19.2-3)

¹⁶ Pamana t̀ jin Zwezi, ba ja zv yàá tíú t̀ d̀woow wa, b̀r̀a diè t̀ nə wulə lá. Ba d̀ǹ ga bon

ba duən pamana tə mε. ¹⁷ Ba tì ganstian mwin, ba ma zυ Zwezi, ba sυ casuran yupuu, ba tún υ yuu wa. ¹⁸ Ba dàñ ga wulə ba jùnì wá, ba wó: «Nə jùnì mú, *Zwifə-ba pìú!» ¹⁹ Ba dàñ ga mà υ yuu nə də miv. Ba pi mımian ba lwá υ yuu wa. Ba dàñ ga toli ba nadwana yuu, ba kwé tia υ yáá con. ²⁰ Ba nə mən wá ba zwèe, ba lı ganstian mwin tə, ba ga kúv pìi ba zυ wá υ tətə ganan tə. Kυ kwa nə, ba jin wá ba va, sə ba paa dagarυ yuu wa.

Ba paa Zwezi dagarυ yuu wa

(Matıə 27.32-44; Likə 23.26-43; Zwan 19.17-27)

²¹ Máná tə, Zwezi də pamana tə nə wulə cwəŋə wa, ba jérı bεε don, ba nə boŋə Sirene Simon. U yı Alekəzandərə də Rifisə* nyına. U yà yı υ naŋa υ kárá wa. Pamana tə kálú ba pa υ zun Zwezi dagarυ tə. ²² Ba jin Zwezi ba ja va bwálı don, ba nə boŋə <Goləguta>. Kυ dèñ nə yı <yuzəŋa bwálı>. ²³ Ba yà pìà, sə ba pa wá diven, ba nə gùlı yacara tìú, ba nə boŋə <mirə> tə wa, yá Zwezi vıga.

²⁴ Kυ kwa nə, ba paa wá dagarυ tə yuu wa. Ba tá kwé ba ma tara υ ganan, sə ba na kυ tə, ba liù mama nə wá tì. ²⁵ Ba paa wá jıjυ lugu nuɡu máná wa. ²⁶ Dav tə yuu, ba ken púpúná duən lá nə, tə nə bırı won tə, kυ nə pın, ba ma ɡv wá. Kυ púpúnı, kυ wó: <*Zwifə-ba pìú>. ²⁷ Ba paa ŋwına bələ duən, ba nə ɡwı là, kυ máná tə wa kυ bwálı təntə nə də Zwezi. U don yı υ jızən yuu, υ don tə yı υ jıɡwiə yuu. ²⁸ [Kυ tun nətv, sə

* 15:21 15.21 Ywàñ Romə tıán 16.13.

ku tə nə púpóní Yı sagı tə wa, nii ma sú: «Ba gəlì wá ba kə yolwanfwana wa».]

²⁹ Lìà tə, ba nə twá lá, ba le yàá vuvugu ba yuu, ba ga twın wá: «Həyi! N mù liù tə, n yà nə pià, sə n mà Zwifə-ba Yı *diè tə, n ga lwà ka don dian batwa nii nə. ³⁰ N tətə dān jon n tìàn! Nan dagarv tə yuu n cú». ³¹ Zwifə-ba Yı *jonwana yun tìàn tə, də Yı nii *yənu tìàn tə də yà mɔŋa Zwezi, ba ga swın duən con, ba wú: «D wàá lià duən v jonə, yá v wàrì v tətə v jonə. ³² U mù liù tə, v nə wú, v yı *Kərisə tə, v nə yı *Yızərayələ piú, v dān nan dagarv tə yuu v cú síún. Nə nə ni ku mù təntə, nə dān wá kə nə waa v nə». Lìà tə, ba yà nə paa Zwezi səpuni nə də yà twın wá.

Zwezi tian tə yoo

(Matie 27.45-56; Likə 23.44-49; Zwan 19.28-30)

³³ Yikunu púé tia tə me nə, ku nə zıgi yıcau lugu fugə bələ máŋá, ku ja va dədəni lugu batwa. ³⁴ Yá lugu batwa máŋá nə yí, Zwezi bubwi v kə yı nə də v luv sɔgɔ, v wú: «Eloyi, Eloyi, lama sabatanı?» Ku dèñ nə yı: «À Yı, à Yı, bèèè nə pın, n ma vı nə n dɔgɔ?» ³⁵ Lìà tə duən yà nə wulə lá nì v kori, ba ga swın, ba wú: «Á cuga, v boŋə Yı nii *sùsùnə Eli». ³⁶ Ba liù don dəri v va v tì canfınsıv, v lə diven nyɔnv wa. U tì ku v vwa mıv nii nə, v làrì Zwezi nə, sə v nyv. U ga swın, v wú: «Á zıga, nə wá na də, Eli nə wá bà v cú wá dagarv tə yuu». ³⁷ Yá Zwezi bubwi v kə yı nə, v mı ga zwèe. ³⁸ *Zwifə-ba Yı *diè tə

wa, mimii gànù zıgı yu nə, ku cıru† ku cú tia, ku pwèe bələ. ³⁹ *Romə-ba pamana bíı yuu tíú yà nə zıga Zwezi yáá con, nı nətu v nə tıga, v swın, v wú: «Bεε tə cígá yà yı Yu-Biu!»

⁴⁰ Kana duən də yà zıga yıɟna, ba ywàɟá. Mari Madəlenə, də Zwakə nəmaa də Zwoze nuu Mari, də Salome də yà wulə ba wa. ⁴¹ Ba kana təntə yà púú Zwezi kwa, máɟá tə, v yà nə wulə Galile nagwanaa wa, ba tıɟa ba pın wá. Kana duən də yà wulə lá, ba nə twá v nə ba va *Zwerizalemə.

Zwezi ləbəri wa kənu

(Matıə 27.57-61; Likə 23.50-56; Zwan 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Dədəni twı ku yı, ba ga wulə ba kəni *Zwifə-ba *sıə dıın tə sırı. Ku máɟá tə wa, Arimate Zwuzefə yı bwálı tə wa, ba nə paa Zwezi. Zwuzefə yà wulə lià tə wa, ba nə bürı bürà tə. U yà yı liù tə lià mε nə zilı. U yà dənı Yu pàrı tə, ku nə wá bà wiən tə mε yuu wa. Zwuzefə wà fən dəri, sə v va *Pilatə con, v lörı cwəɟə, sə v gürı Zwezi. ⁴⁴ Máɟá tə wa, Pilatə nə nı də Zwezi manwarı v tı, tə gwárı wá zəni. U dənı ma tın ba bon pamana yuu tíú, sə v bwe wá: «Zwezi cígá tıga ku díán naaa?» ⁴⁵ Máɟá tə, pamana yuu tíú tə nə le wá, v dənı pın cwəɟə Zwuzefə nə, sə v tı Zwezi. ⁴⁶ Zwuzefə vəli v yə ganpon. U cú Zwezi dagarv tə yuu wa. U pəpəni wá də gànù tə, v ja va v tın ləbəri wa, ba nə kva

---

† **15:38** 15.38 Mimii gànù təntə nə pwèe bwálı tə, Yu jonwana yun tıán nəkwıa tə cıci nə yáá zv, v fwa *jonı tə v pın Yu nə, də lià tə duən tə nə zwi, ba mε lá tə duən nə. Gànù təntə cırv tə bırı də, liù mama dənı wáá Yu yıra, v yı.

pìù kapan wa. Kù kwa nə, v yigu kapan nəfaru, v ma sun buu tē nii nə. ⁴⁷ Mari Madələne, də Zwoze nuu Mari yà wulə ba ywàǵá bwálí tē, ba nə kəni Zwezi.

16

Malika swìn kana tē con də, Zwezi bwin v nan tian wa

(Matie 28.1-8; Likə 24.1-12; Zwan 20.1-10; Tvtvnan 2.23-32; 26.8)

¹ *Zwifə-ba *sié dūn tē nə kèen, Mari Madələne, də Zwakə nuu Mari, də Salome yè tural, ba ja kù ba va, sə ba ma tūrì Zwezi yira. ² Kù dūn tē jju fuən fuən, yu píún mǵá wa, ba zàn ba va ləbəri tē bwálí nə. ³ Ba yà swìn duən con, ba wú: «Wàà nə wá bəbəli kapan, tē nə wulə ləbəri tē nii nə, v pa nəba?» ⁴ Yá mǵá tē, ba nə ywǵán, ba nı də, ba bəbəli kapan nəfaru tē ba tún səpuni nə.

⁵ Ba dǵn nə zva ləbəri tē wa, ba nı balanduru don, də v jə juzən yuu, v zu gandarv nəpon. Fən ma zu ba. ⁶ Yá v dǵn swìn ba con, v wú: «Á dǵnà ká pa fən ja aba. *Nazarətə Zwezi tē, ba nə paa dagarv yuu nə, á pìà? U píi v bwin v nan tian wa, v kùv təlǵ yəbə. Á ywǵá bwálí tē, ba yà nə ken wá. ⁷ Á dǵn vələ á swìn Piyerə, də v karbıa tē duən tē con, də v dí yáá v vələ, sə v dǵn aba Galile nagwanaa wa. Mə lá nə, á wá na wá, ndə v yà nə swìn á con nətu tē». ⁸ Ba dǵn nan ləbəri tē wa, ba dəri ba va yıŋvna, ba yà nə yı ba vıvaga tē yırı. Fən yà jə ba. Yá ba ga wə yoo liù mama con swìn, fən yà nə jə ba tē yırı.

Zwezi bırı v tiàn Mari Madəlenə nə
(*Matie 28.9-10, 16-20; Likə 24.36-53; Zwan 20.11-29; 1 Korəntə tiàn 15.3-8*)

⁹ [Zwezi bwin v nan *Zwifə-ba *siə dıun tikonu juv fuən fuən, v dí yáá v bırı v tiàn Mari Madəlenə nə. Ku mù Mari tə yıra nə v yà dııı *zinə barpe tə. ¹⁰ Mari jin ku ıwən tə v va v man v bırı ba tə, ba yà nə yı də Zwezi. U twi də ba yà wulə ba kwi, ba pwıı yà nə cùgù yırı. ¹¹ Ba nə nı də, Zwezi wulə mı wa, yá də Mari nı wá, ba wà ku sèe.

Zwezi bırı v tiàn v karbia bələ duən nə
(*Likə 24.13-35*)

¹² Ku kwa nə, Zwezi kúv pıı lwán yiri don, v bırı v tiàn v karbia tə bələ duən nə. Ba yà wulə cwəıə yuu ba vəli gau. ¹³ Ba mù pıı ba bà, ba man ku, ba bırv ba duən tə nə. Ba də tə wà sèe.

Zwezi bırı v tiàn v karbia fugə də nədv tə nə

¹⁴ Ku zwıv wa, Zwezi pıı v bırı v tiàn v karbia fugə də nədv tə nə, də ba wulə ba dé. U caga ba nii nə, ba nə ba Yı nii sèe, də ba zıbanıun tə yırı, ba nə vıga mıámıán, sə ba sèe là tə nii, ba nə nı Zwezi, v bwiun tə kwa nə yırı.

¹⁵ U dän ma swın ba con, v wú: «Á vələ luv tə mama wa, á swın Yı sıywánıv tə á bırı là mə nə. ¹⁶ Liù tə nə ken v waa Yı nə, yá ba ga lə ku tíú níá wa, ku twá də *Kərisə yırı, Yı wá jon wá v cuna wa. Yá liù tə, v nə bá kə v waa Yı nə, Yı wá bırı ku tíú bırı, v ga cùgù wá. ¹⁷ Á nəıə Yı dıàn mııııııııııı tə, tə nə wá twá ba tə nə, ba nə ken ba waa Yı nə: Ba wá lı *zinə là yıra à yırı yuu nə. Ba wá swın sùràn yiri duən tə, ba

nə yèrì. ¹⁸ Ba nə jɪn dɪŋa, nə à yèé ba nə nyua fanan, tə bá fwa ba won mama. Ba wá tún ba jìàn yayɪŋa yuu wa, ba yayɪran ga wá zwèe».

Zwezi pìí v va Yɪ sàń

¹⁹ *Yuu-Tiu nə swìn ba con tə kwa nə, v dìgà yɪ. U jèé Yɪ jɪzən* vàn nə. ²⁰ U karbɪa tə dàń zàn, sə ba va ba swìn Yɪ suywáŋú tə bwálí mama nə. Yuu-Tiu yà saŋa ba tutɔŋɪ tə wa, v ga twá Yɪ dìàn mɪmɪnan nə v bɪrɪ ba də, sɔgɔ tə yɪ cígá.]

---

* **16:19** 16.19 Ka jèń pìú jɪzən vàn nə yɪ dun bwálí.

Yu soywánó sagı
Nuni, Southern: Yu soywánó sagı New Testament
Le Nouveau Testament en Nun

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nuni, Southern

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

d18530a7-7259-5f23-92b6-70e3abe5f3fa